

”RUSSETIT YNNÄ MUUT TINGELI TANGELIT HOHTAVAT LÄVITSE”

Tutkimus suomalaisten naisten rintaliivikokemuksista

Milka Asikainen
Pro Gradu
Lapin yliopisto
Vaatetus suunnittelun
koulutusohjelma
syksy 2016

Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta

Työn nimi: ”RUSETIT YNNÄ MUUT TINGELI-TANGELIT HOHTAVAT LÄVITSE”

– Tutkimus suomalaisten naisten rintaliivikokemuksista

Tekijä: Milka Asikainen

Koulutusohjelma/oppiaine: Vaatetusalan koulutusohjelma

Työn laji: Pro gradu -tutkimus_x_ Laudaturtyö__

Sivumäärä: 70

Vuosi: 2016

Tiivistelmä:

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää suomalaisten naisten kuluttajakokemuksen ja asiakastyytyväisyyden muodostumista rintaliiveihin liittyen. Tutkielman päätutkimusongelmana on selvittää, minkälaisia ennakko-odotuksia ja toiveita ja minkälaisia koettuja kokemuksia suomalaisilla naisilla on liittyen rintaliiveihin ja kuinka nämä vertautuvat keskenään. Tutkimus on vaatetus suunnittelun, käyttäjälähtöisyyden ja asiakaskokemuksen tutkimisen näkökulmasta laadittu laadullinen tutkimus, jonka tutkimusmenetelmänä toimii aineistolähtöinen sisällönanalyysi.

Pro Gradu -työn primääriaineistona on kyselylomakkeella kerätty vastausdata 276 suomalaiselta kyselyyn vastanneelta naiselta. Tutkimuksen teoriaosassa käsitellään rintaliivien historiaa, rintaliivibisnestä tänä päivänä sekä rintaliivien suunnittelua.

Kokemukset rintaliiveihin liittyen muodostuivat lähes yksiselitteisen negatiivisiksi. Lähes jokainen kyselyyn vastannut rintaliivien käyttäjä odotti rintaliiveiltä parempaa tai toisenlaista käytettävyyttä, ulkonäköä tai muotoilua, kuin oli kokenut.

Asiasanat: käyttäjälähtöisyys, kuluttajakokemus, rintaliivit, muotoilu

Tutkimusmenetelmä(t): laadullinen tutkimus, aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi_x_

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi_x_ (vain Lappia koskevat)

University of Lapland, Faculty of Art and Design

The title of the thesis: ”RUSETIT YNNÄ MUUT TINGELI-TANGELIT HOHTAVAT LÄVITSE”

– Tutkimus suomalaisten naisten rintaliivikokemuksista

Author: Milka Asikainen

Degree programme / subject: Department of Clothing Design

The type of the work: Pro Gradu Thesis laudatur thesis

Number of pages: 70

Year: 2016

Summary:

The purpose of the thesis is to examine the consumer satisfaction of Finnish women related to bra use. The main aim of the thesis is to identify and analyse the insights concerning customer expectations and the customer's perceived performance of the bra. The angle of the research is user-oriented clothing design and consumer behaviour.

The research was carried out by a survey with 276 answers. The research is qualitative and the analysis method is research data based content analysis. The theoretical background of the thesis consists of a brief history of the bra and a view to the bra business today and bra design.

The results of the thesis were unambiguous: almost every user found the perceived performance poorer than expected performance.

Subject terms: user experience, customer satisfaction, bra, design

Research methods: Qualitative research, content analysis

I give a permission the pro gradu thesis to be used in the library

I give a permission the pro gradu thesis to be used in the Provincial library of Lapland (only those concerning Lapland)

SISÄLLYS

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet	5
1.2 Tutkimuksen aihealue ja viitekehys	8
1.3 Tutkimuskysymykset	9
1.4 Tutkimus- ja analyysimenetelmät ja aineisto	10
1.5 Keskeiset käsitteet	12
1.6 Aikaisemmat tutkimukset	12

2 Rintaliivit ennen ja nyt

2.1 Rintaliivit tutkimuksen aiheena	16
2.2 Rintaliivien historiaa	
2.2.1 Rintaliivit ja antiikin kulttuurit	17
2.2.2 Rintaliivien synty 1800–1900-lukujen taitteessa	19
2.2.3 Rintaliivien kehitys 1900-luvun alusta lähtien	21
2.3 Rintaliivibisnes tänä päivänä	22
2.4 Rintaliivien suunnittelu	23

3 Teoreettis-metodologisia näkökulmia

3.1 Laadullinen tutkimus	26
3.2 Kuluttajakäyttäytymisen ja asiakastyytyväisyyden tutkimus	26
3.3 Kokemuksen tutkimus	27
3.4 Fenomenologinen tutkimus	29
3.5 Sisällönanalyysi	30

4 Tutkimuksen valmistelu

4.1 Tutkimusmenetelmien ja aineiston keruun menetelmien valinta	32
4.2 Kysymyslomakkeen suunnittelu ja rakenne	
4.3 Aineiston valmistelu analyysiin	35

5 Kyselyn tulokset

5.1 Rintaliiveihin liitettyjä toiveita ja ennakko-odotuksia	40
5.2 Rintaliiveihin liitettyjä koettuja kokemuksia	47

6 Tutkimuksen johtopäätökset

7 Pohdinta

LÄHTEET LIITTEET

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Pro Gradu -työni tutkii suomalaisten naisten kuluttajakokemuksen ja asiakastyytyväisyyden muodostumista rintaliiveihin liittyen. Selvitän, minkälaisia ennako-odotuksia ja toiveita ja minkälaisia koettuja kokemuksia kuluttajilla on liittyen rintaliivien ostamiseen ja kuluttamiseen.

Tämä Pro Gradu -työ on saanut innoituksensa kiinnostuksestani käyttäjälähtöiseen vaatetussuunnitteluun. Muodin, trendien ja ilmiöiden lisäksi olen aina ollut kiinnostunut siitä, kuinka vaatetussuunnittelijoiden suunnittelemat vaatteet todella toimivat loppukäyttäjien arkielämässä ja voitaisiinko kuluttajatutkimusta tekemällä saada vaatesuunnitteluun uusia näkökulmia ja oivalluksia.

* * *

Helsingin Sanomien Sunnuntai-osiossa 10.4.2016 julkaistulla *Usko Siskoa* -palstalla oli mielenkiintoinen kysymys. Nimimerkki Kumma juttu oli lähestynyt Siskoa pohtien, miksi rintaliivit on niin hankala vaate pukea – mistä johtuu, että hakaset ovat vaikeasti liivien selkäpuolella? Kumma juttu mietti, voisiko kyse olla jostakin erikoisesta historian jäänteestä. Mihin tahansa kysymykseen vastauksen etsivä Sisko vastasi, että *"rintaliivien pukeminen voi olla eittämättä tuskastuttavaa"*, ja totesi, että rintaliiveissä on hakaskiinnitys siksi, että ympäröimää voi säätää kolmen hakasen verran.¹

Kysymykseen liittyviä kommentteja *Helsingin Sanomien* verkkosivuilta lukiessani sekä omaa tutkimusaineistoani analysoineena voin todeta, että *Kumma juttu* ei ole mietteinen yksin. Tämä Pro Gradu -työni oli ollut työn alla jo pitkään, ennen kuin luin kyseisen Siskon palstan kysymykseen ja kommentteineen. Sattumalta oman tutkimukseni kannalta ajankohtainen kysymys kuitenkin tiivistää erinomaisesti sen,

¹ *Helsingin Sanomat* 10.4.2016, C12

² Heikkilä 2014, 32

mistä tässä tutkimuksessani on kyse: rintaliivien käyttökokemuksista kuluttajien näkökulmasta.

Tässä tutkimuksessa lähestyn rintaliivejä muotoilun ja käyttäjälähtöisyyden kautta ja selvitän, minkälaisia kokemuksia kuluttajilla on liittyen rintaliivien käytettävyyteen. Tutkimukseni, joka alkoi maisteriopintoihini liittyvänä suunnittelu- ja tuotekehitysprojektina keväällä 2015 ja jatkui Pro gradu -projektiksi, keskittyy tutkimaan sitä, minkälaisia kokemuksia naisilla on rintaliiveihin liittyen ja minkälainen merkitys rintaliivien käytettävyydellä on naisten jokapäiväiseen hyvinvointiin. Tässä tutkimuksessa selvitän, mitä ajatuksia ja kokemuksia herättää vaatekappale, joka on läsnä hyvin suuren kuluttajajoukon jokapäiväisessä elämässä, mutta josta harvemmin keskustellaan nimen omaan käytettävyyden näkökulmasta.

Olen ollut kiinnostunut koko vaatetussuunnitteluopintojeni ajan funktionaalista ja käyttäjälähtöisestä vaatetussuunnittelusta. Suunnittelijana olen myös kiinnostunut muotoilusta vahvasti uudistamisen näkökulmasta. Valitsin rintaliivit tutkimukseni aiheeksi, sillä olen jo pitkään pohtinut, vastaavatko nykyiset rintaliivivalikoimat 2010-luvun naisen tarpeita. Olen myös pannut merkille, että rintaliivejä koskeva keskustelu koskee useimmiten oikean kokoisten rintaliivien valitsemista – ei niinkään sitä, miltä kaaritetut, pitsit ja hakaset tuntuvat ja näyttävät jokapäiväisessä elämässä. Vaatekauppojen internetsivuilta ja eri medioiden uutisartikkeleista on helppo löytää informaatiota koskien sitä, kuinka lisätä hyvinvointia valitsemalla oikean kokoiset liivit. Suunnittelijana haluan mennä syvemmälle ja selvittää, olisiko mahdollista – ja tarpeellista – suunnitella koko tuote aivan uusiksi. Tämä Pro Gradu -työni keskittyy siis ensisijaisesti tutkimaan naisten kokemuksia liittyen rintaliivien käytettävyyteen sekä siihen, miten asiakaskokemus muodostuu rintaliivien käyttämiseen liittyen.

Selvitän tässä Pro gradu -tutkielmassa suomalaisten naisten ajatuksia ja kokemuksia liittyen rintaliivien muotoiluun, pukemiseen sekä kokemuksiin liittyen rintaliivien fyysisiin ja ulkonäöllisiin ominaisuuksiin. Perehdyn rintaliivien historiaan ja selvitän, mikä on rintaliivien asema vaatteena nyky-yhteiskunnassamme. Tutkimukseni tärkein tavoite on selvittää, mitä tekijöitä eri kokoiset naiset pitävät rintaliiveissä tärkeinä ja merkityksellisinä. Tutkimuksen taustalla vaikuttaa kiinnostukseni vaatetuksen ja hyvinvoinnin yhteyteen sekä siihen, miltä vaatealusta näyttää tulevaisuudessa – kuinka

vaatteista, käytettävyydestä, hyvinvoinnista ja muodista keskustellaan mediassa seuraavilla vuosikymmenillä. Tutkimukseni on myös markkinoinnin ja kuluttajakäyttäytymisen näkökulmasta laadittu: selvitän tutkimuksessani, miten asiakaskokemus rakentuu rintaliiviestoksilla ja miten rintaliivien jälleenmyyjät ja suunnittelijat voisivat näistä tiedoista hyötyä.

Tutkimukseni on yhdistelmä omaa ammatillista osaamistani: käyttäjäkokemuksen tutkimista, palvelumuotoilua vaatetussuunnittelun näkökulmasta sekä normeina pidettyjen asioiden uusiksi ajattelemista. Tutkin myös hyvinvoinnin yhteyttä vaatetukseen liittyen. Vaatetuksen ja hyvinvoinnin yhteyttä selvittävää tutkimusta on tehty jonkin verran, mutta ei vielä laajalti, joten koen, että tälle tutkimukselle on tarvetta. Tutkimukseni laajempi tarkoitus ja missio onkin kartoittaa pohjaa sille, kuinka vaateen ja kokemuksen sekä vaateen ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä voitaisiin tutkia syvällisemmin.

Hyvinvointi on yksi suurimmista jatkuvasti kasvavista yhteiskunnallisista trendeistä. Mielestäni on kiinnostavaa tutkia vaatetussuunnittelun ja hyvinvoinnin yhteyttä toisiinsa. Näkemykseni mukaan vaatetuksella on hyvin suuri merkitys liittyen ihmisten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin – vaatetuksen voi kokea miellyttäväksi ja sopivaksi sekä fyysisesti että kulttuurillisesti. Vaatetuksen ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä voidaan tarkastella tutkimalla sitä, miltä vaate tuntuu ihoa vasten – sekä yhtä lailla tutkimalla vaateen sosio-ekonomisia ja kulttuurillisia аспекteja.

Tämän tutkimuksen primääriaineisto koostuu laatimani Webropol-kyselyn 276 vastauksesta. Rintaliivien tutkimiseen liittyy perehtyminen naisellisuuteen, seksuaalisuuteen, erilaisiin muoti-ilmiöihin sekä alusvaatteiden historiaan. Näistä kustakin aiheesta olisi mahdollista tehdä oma laaja tutkimuksensa. Myös hyvinvoinnin tutkimus on kiinnostavaa ja sitä voisi tutkia laajastikin. Olen sisällyttänyt nämä osa-alueet Pro Gradu -työhöni, mutta tavoitteenani on olla nostamatta niitä liian suureen rooliin, sillä pyrin tutkimuksessani lähestymään rintaliivejä objektiivisesti ja tutkien, miten niiden sekä ulkonäölliset että fyysiset, rakenteisiin ja materiaaleihin liittyvät seikat voivat vaikuttaa naisten hyvinvointiin.

Tutkimukseni lähtökohdat ja tavoitteet ovat kuluttajakokemuksen tutkimuksessa markkinoinnin ja tuotekehityksen näkökulmista. Olen itse suuntautunut vaatetussuunnitteluopinnoissani markkinointiin ja käyttäjälähtöisyyteen, joten preferenssinäni tässä tutkimuksessa on selvittää rintaliiveihin liitettyjä kokemuksia kahdesta näkökulmasta: markkinatarpeesta sekä tuotekehityksen näkökulmasta. Pro Gradu -työssäni kerään markkinatutkimustietoa rintaliivien asiakaskokemuksesta, joten se hyödyttää rintaliivejä myyviä tahoja. Tutkin myös kuluttajakokemusta, joten tutkimukseni hyödyttää rintaliivien suunnittelijoita.

Tutkimukseni tarkoituksena on tutkia, minkälainen on suomalaisten naisten kuluttajakokemus ja asiakastyytyväisyys liittyen rintaliivien ostamiseen ja kuluttamiseen. Kerään aineistooni koettuja ja odotettuja kokemuksia ja vertailen näitä keskenään. Tutkimukseni tarkoitus on myös selvittää, mistä eri syistä koetut kokemukset johtuvat ja minkälaisia odotuksia ja toiveita suomalaisilla naisilla on liittyen rintaliiveihin.

Tämän tutkielman onnistumisen kannalta ensisijaisen tärkeä merkitys on laatimallani kyselylomakkeella. Kyselylomaketta ei ole suunniteltu ja toteutettu lähtökohtaisesti tätä Pro gradu -tutkielmaa varten, mutta kerron myös kyselylomakkeen laatimisen prosessista, populaatiosta ja otoksesta sekä kysymysten suunnittelusta, sillä olen itse suunnitellut ja laatinut lomakkeen. Tarkoitukseni oli alun perin käyttää kyselylomakkeen dataa paljon pienimuotoisemmin toista kurssia varten, mutta kyselyyn vastanneiden henkilöiden määrä yllätti minut. Kerron siis tässä luvussa sekä myöhemmin metodologia- ja analyysiosioissa kyselylomakkeeni laatimisesta, sillä ne kuuluvat oleellisesti tämän tutkielman tuloksiin.

1.2 Tutkimuksen aihealue ja viitekehys

Tutkielman populaatio eli kohderyhmä on suomalaiset naiset. Perusjoukoksi nimitetään sitä tutkittavaa kohdejoukkoa, josta halutaan tietoa.² Tässä tutkielmassa perusjoukkoa edustavat suomalaiset rintaliivejä käyttävät henkilöt eli käytännössä suomalaiset naiset. En rajannut populaatiota tiukemmaksi, sillä olin kiinnostunut selvittämään rintaliivien

² Heikkilä 2014, 32

käyttökokemuksia hyvin yleisellä tasolla sekä vertailemaan, onko eri kokoisten naisten käyttäjäkokemusten välillä eroja.

Heikkilän mukaan perusjoukon määrittämisen jälkeen tulee selvittää, onko perusjoukosta olemassa jo kattava rekisteri ja voidaanko sitä käyttää tutkielmassa hyväksi. Tutkielmaa varten valitaan perusjoukosta otos, joka ei kuitenkaan Heikkilän mukaan voi koskaan täydellä todennäköisyydellä kuvata perusjoukkoa. Heikkilän mukaan on myös hyvä pitää mielessä, että vaikka perusjoukko määriteltäisiinkin tiiviisti, on käytännössä sen saavuttaminen kokonaisuudessaan käytännössä mahdotonta. Heikkilän mukaan perusjoukko voidaan jakaa kohdeperusjoukkoon eli kaikkiin tutkijan kiinnostuksen kohteena oleviin henkilöihin, sekä kehikkoperusjoukkoon, eli niihin henkilöihin, jotka voidaan käytännössä tavoittaa.³

Tutkielmani kehikkoperusjoukkoon kuuluvat ne naiset, jotka vastaanottivat Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan sähköpostilistan sähköposteja huhtikuussa 2015 sekä he, jotka päätyivät näkemään jakamani kyselylinkin Facebook-kanavallani. Otos muodostuu 1.4.2015 kyselyn avanneista ja siihen vastanneista 276 naisesta.

Tutkielmani viitekehys koostuu kuluttajista, vaatetuksen käyttäjälähtöisyyden kokemuksesta ja kuluttajakokemuksen tutkimuksesta. Tarkemmin määriteltynä viitekehukseen kuuluvat naiset ja asiakaskokemuksen muodostuminen – vertailu odotetun kokemuksen ja koetun kokemuksen välillä.

1.3 Tutkimuskysymykset

Pro Gradu -työni on jatkoa vaatesuunnitteluprojektille, jonka tein kevään 2015 aikana. Päädyin valitsemaan rintaliivien muotoilun pääaineeni maisteriopintoihin kuuluvalla kurssikokonaisuudelle. Halusin projektissani selvittää, mistä kaikesta rintaliiveissä on kyse. Minkälaisia merkityksiä rintaliiveillä on naisille? Minkälaisia toiveita kuluttajilla on liittyen rintaliivien tuotekehitykseen? Mitä tulisi ottaa huomioon suunniteltaessa rintaliivejä eri kokoisille naisille, arkeen ja juhlaan, työhön ja vapaa-aikaan? Kuinka paljon hyvät ja mieleiset rintaliivit voivat vaikuttaa naisten jokapäiväiseen elämään ja

³ Heikkilä 2014, 32

kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin? Mitä rintaliiveiltä kaivataan? Mikä on tärkeää ja mikä taas ei niin merkityksellistä?

Näihin pohdintoihin pohjautuen kokosin suunnitteluprojektiani varten Webropol-kyselyn, jossa selvitin vastauksia edellisiin kysymyksiin. Käytin vastausaineistoani suunnittelu- ja tuotekehitysprojektiini, ja jatkan vastausten käsittelyä tässä Pro Gradu -työssä. Suunnitteluprojektini tavoitteena oli selvittää, mitä tulisi ottaa huomioon, kun suunnitellaan hyviä ja toimivia rintaliivejä eri kokoisille käyttäjille.

Olen muotoillut Pro Gradu -tutkimukseni tutkimuskysymykset kyselyni ja kurssille laaditun kyselyn ja siitä saadun aineiston pohjalta. Tämän tutkielman päätarkoituksena on avata erilaisia rintaliiveihin liitettyjä kokemuksia ja merkityksiä ja tehdä vertailua eri kokoisten käyttäjien välillä.

Tutkimukseni päätutkimusongelmana on selvittää, minkälaisia odotuksia suomalaisilla naisilla on liittyen rintaliivien käyttämiseen ja kuinka koetut kokemukset vastaavat odotuksia.

Tutkimuksen pääkysymyksiksi muodostuvat seuraavat kysymykset:

1. Minkälaisia ennakko-odotuksia naisilla on liittyen rintaliivien käytettävyyteen?
 - 1.1 Kuinka vastaajan koko vaikuttaa vastauksiin ja eroavatko eri kokoisten käyttäjien odotukset toisistaan?
2. Minkälaisia koettuja kokemuksia naisilla on liittyen rintaliivien käytettävyyteen?
 - 2.1 Kuinka vastaajan koko vaikuttaa vastauksiin ja eroavatko eri kokoisten naisten kokemukset toisistaan?

1.4 Tutkimus- ja analyysimenetelmät ja aineisto

Heikkilä kirjoittaa, että tutkimuksen onnistuminen edellyttää järkevän kohderyhmän ja oikean tutkimusmenetelmän valintaa.⁴ Heikkilän mukaan tutkimuksen työstäminen alkaa tutkimusongelman määrittelystä, jonka jälkeen valitaan menetelmä, tavoitteen

⁴ Heikkilä 2014, 12

mukaan. Heikkilän mukaan on syytä muistaa, että tutkimuksen tärkein tehtävä on vastata tutkimuskysymyksiin – yhtä ainoaa oikeaa menetelmää ei ole mihinkään tutkimukseen olemassa.

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus. Tutkimukseni aineistona on kyselylomake, mutta analysoin sen vastauksia laadullisesti löytääkseni paremmin vastauksia ilmiöön, jota tutkin.

Alasuutari mainitsee, että usein tutkimusmaailmassa tehdään raja laadullisen ja määrällisen tutkimuksen välille – mutta se ei kuitenkaan Alasuutarin mukaan olisi välttämätöntä. Alasuutari kirjoittaa, että kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta voidaan aivan hyvin soveltaa samassa tutkimuksessa.⁵

Toteutan aineiston keruun kyselylomakkeella ja käsittelen aineiston aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Hyödynnän tässä Pro Gradu -työssäni kyselytutkimusta, jonka olen suunnitellut ja toteuttanut keväällä 2015. Pro Graduni jatkaa samojen aiheiden käsittelyä kuin suunnitteluprojektini. Primääriaineistonani toimii kyselylomake ja siihen saadut vastaukset.

Valitsin verkkokyselylomakkeen aiheen käsittelyyn, sillä rintaliivit on aiheena varsin intiimi. Oletin, että mahdollisuus vastata anonymisti vaikuttaisi positiivisesti monipuolisen aineiston keräämiseen. Laadin kyselylomakkeen Lapin yliopiston Lomaketutkimuksen perusteet -kurssilta saamieni ohjeiden mukaan. Jaoin Webropol-kyselyni linkkiä lyhyen saatekirjeen kera omalla Facebook-sivullani sekä taiteiden tiedekunnan sähköpostilistan välityksellä 1.4.2015. Sain kyselyyni 276 vastausta yhden vuorokauden aikana. Vastaajien henkilöllisyys ei ole tiedossani.

Pro Gradu-tutkimukseni on vaatteeseen liittyvän kokemuksen tutkimusta sekä kuluttajakäyttäytymisen tutkimusta. Metodologianani toimii monimenetelmällisyys – lähestyn tutkimuskysymyksiä sekä fenomenologisesta että markkinatutkimuksellisesta näkökulmasta. Tutkimukseni tavoitteena on perehtyä naisten rintaliiveihin liittämiin

⁵ Alasuutari 1994, 23

kokemuksiin, eli tutkin aihetta kuluttajien näkökulmasta. Analyysimenetelmänä hyödynnän sisällönanalyysiä.

Pro Gradu -tutkimukseni teoriaosuus koostuu kahdesta osasta: rintaliivien historiasta ja nykypäivästä sekä asiakaskokemuksen rakentumisesta. Koen perehtymisen rintaliivien historiaan merkitykselliseksi tutkimukseni kannalta, jotta voin peilata kyselyni vastauksia laajaan tietopohjaan aiheesta. Rintaliivien historiaa käsittelevä luku tarjoaa myös lukijoille mielenkiintoista tietoa aiheesta.

Valitsin tutkimukseni analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, sillä aineistonani oli laaja vastausdata. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi sopii menetelmäksi hyvin, sillä varsinaiset tutkimuskysymykset ovat muotoutuneet vasta tutkimuksen edetessä aineiston ehdoilla.

1.5 Keskeiset käsitteet

Tässä tutkimuksessani käsittelen keskeisesti käsitteitä *rintaliivit*, *kokemus*, *asiakaskokemus*, *kuluttajakokemus*, *käyttäjälähtöinen muotoilu* ja *käytettävyys*.

1.6 Aikaisemmat tutkimukset

Naisten alusvaatteiden historiaa on tutkittu paljon. Pelkästään Lapin yliopiston Luc-Finna-portaalista hakemalla löytyy kymmenittäin teoksia liittyen alusvaatteisiin ja esimerkiksi korsettiin sekä näiden historiaan. Alusvaatteita sekä alusvaatepukeutumista on tutkittu paljon myös kuluttajakäyttäytymisen näkökulmasta. Useissa akateemisissa, alusvaatteisiin liittyvissä tutkimuksissa alusvaatteita lähestytään naisellisuuden, identiteetin ja seksuaalisuuden kautta.

Elina Enqvist on tutkinut erilaisia naisten rintaliiveihin liittämiä merkityksiä.⁶ *Kulutustutkimukselle* laadittu laaja artikkeli on julkaistu vuonna 2009. Elina Enqvist on markkinoinnin ja kuluttajakäyttäytymisen ammattilainen, joten artikkeli on tehty tästä näkökulmasta. KTM Enqvist on selvittänyt, kuinka paljon naiset kiinnittävät huomiota

⁶ Enqvist

rintaliivien ja muiden alusvaatteidensa ulkonäköön ja käytettävyyteen ja minkälaisia fyysisiä ja psykologisia tuntemuksia alusvaatteet aiheuttavat naisille. Tutkimuksessa kartoitetaan, halutaanko alusvaatteilla viestiä jotain, vai koetaanko ne ainoastaan itselle kuuluvaksi. Enqvistin tutkimuksen tarkoituksena on selvittää eri syitä sille, miksi naiset käyttävät alusvaatteita. Artikkelit tuo kiinnostavaa tietoa aiheesta ja on tarjonnut käyttöni hyviä lähteitä.

Christiana Tsaousi Leicesterin yliopistosta on tutkinut naisten alusvaatteita vahvasti naisellisuuden näkökulmasta. Hän mainitsee väitöskirjassaan *Consuming underwear: Fashioning Female Identity* alusvaatteiden jäävän usein akateemisissa tutkimuksissa paljon vähemmälle huomiolle kuin muut vaatteet, vaikka ne ovat hänen mukaansa jopa mielenkiintoisempi ja monimerkityksisempi tutkimuskohde kuin muut vaatteet. Tsaousin tutkimuksen mukaan naisten alusvaatteet ovat aina monimerkityksellisiä: ne tukevat vartaloa ja ovat osa vaatekokonaisuutta, mutta lisäksi niillä on syvempi vaikutus naisten itsetuntoon ja kokemukseen naisellisuudesta kuin muilla vaatteilla.⁷

Tsaousi on kiinnostunut tutkimuksessaan hieman samantapaisista ajatuksista kuin itse olen tässä tutkimuksessani. Hän selvittää väitöskirjassaan brittiläisten naisten kokemuksia liittyen alusvaatteisiin. Omasta tutkimuksestani poiketen Tsaousi käsittelee kuitenkin alusvaatteita lähtökohtaisesti naisellisina ja eroottisina artefakteina.⁸

Myös Lapin yliopiston vaate-suunnittelun koulutusohjelmassa on laadittu aiemmin alusvaatteisiin ja niiden vaikutusta suomalaisten naisten hyvään oloon käsittelevä Pro Gradu -työ. Heidi Kaartisen vuonna 2007 valmistunut *Iholla – alusasujen vaikutus hyvään oloon suomalaisen naisen näkökulmasta* käsittelee suomalaisten naisten suhdetta alusvaatteisiin. Kaartisen tutkimuksen aineistona on toiminut kokoelma lehti-ilmoitusten avulla kerättyjä kirjoitelmia, joissa naiset ovat kertoneet muistojaan ja kokemuksiaan liittyen alusvaatteisiin. Kaartinen on tutkimuksessaan selvittänyt, minkälaiset alusvaatteet koetaan hyviksi tai huonoiksi ja minkälainen merkitys sillä on naisten jokapäiväiseen elämään. Kaartinen mainitsee tutkimuksessaan, että "*Tutkielma*

⁷ Tsaousi 2011, Abstract

⁸ Tsaousi 2011, 4

osoittaa selvästi että laajemmalle kotimaiselle alusasuihin ja suomalaisen naisen niihin liittyviin toiveisiin ja tarpeisiin paneutuvalla tutkimuksella olisi tarvetta.”⁹

Omassa tutkimuksessani käsittelen rintaliivejä erityisesti muotoilijan näkökulmasta. Tarkastelen rintaliivejä siis puhtaasti tuotteena – vaatekappaleena, jonka tarkoitus on toimia mahdollisimman hyvin sen vaatimassa tehtävässä. Olen kiinnostunut myös siitä, minkälaisia merkityksiä ja toiveita suomalaiset naiset liittävät rintaliiveihin. En kuitenkaan tee ennakko-olettamuksia tai väitä, että rintaliiveihin liittyisi aina eroottinen lataus. Tässä tutkielmassa selvitän, mitä erilaisia merkityksiä, ajatuksia ja kokemuksia rintaliiveihin voidaan liittää.

Lotta-Maria Niilekselä on tutkinut sairaalavaatteisiin liitettäviä mielikuvia ja kokemuksia.¹⁰ Kyseessä ei ole alusvaatteisiin liitetty tutkimus, mutta oman tutkimukseni kaltainen vaatteisiin liitettyjen kokemusten tutkimus. Hänen Pro Gradu -työnsä on toiminut tämän vuoksi yhtenä inspiraation lähteenä omassa tutkimuksessani.

Paula Snellman on tutkinut rintaliivien historiaa Novia ammattikorkeakoulussa vuonna 2013 laaditussa opinnäytetyössään. Kauneudenhoitoalan opiskelijan opinnäytetyössä keskeistä on ollut rintaliivien kehityksen tutkiminen 1900-luvulta tähän päivään, vuosikymmen kerrallaan.¹¹ Niin ikään ammattikorkeakoulun opinnäytetyön alusvaatteisiin liittyen on laatinut Hanna-Kaisa Uurtio Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa vuonna 2011. Muotoilun koulutusohjelman opiskelijalla on ollut työssään samankaltainen lähtökohta kuin itselläni tässä työssä; Uurtio on tutkinut naisten alusvaatepukeutumiseen liittämiä merkityksiä.¹²

Helsingin yliopiston käsityötieteiden koulutusohjelmassa on laadittu ainakin neljä rintaliivejä käsittelevää opinnäytetyötä. Sari Siekkisen syksyllä 1999 valmistunut syventävien opintojen tutkielma *Peter Panista push-upiin – Rintaliivit ja naisihanne 1950–1980-luvun Eeva-lehden rintaliivimainoksissa* käsittelee rintaliivimainontaa Suomessa sekä selvittää, minkälaisilla naisihanteilla ja mielikuvilla rintaliivejä on

⁹ Kaartinen 2007, tiivistelmä

¹⁰ Niilekselä 2015

¹¹ Snellman 2013

¹² Uurtio 2011

mainostettu 1950–1980-luvulla. Siekkinen perehtyy opinnäytetyössään pukeutumisen merkityksiin Kaiserin ja Damhorstin mukaan ja peilaa rintaliivimainontaa näihin malleihin. Siekkinen kartoittaa tutkielmassaan rintaliivien historiaa kattavasti, joten hänen tutkimuksestaan on ollut hyötyä omaan tutkimukseeni. Siekkisen tutkielman päähuomio on naisihanteissa ja naiskuvassa sekä siinä, mitä rintaliivimainonta kertoo ajan naisihanteista.¹³

Rintaliiveihin ja ajan naiskuvaan on keskittynyt myös Jessica Salon Pro Gradu -työ – niin ikään Helsingin yliopiston Käsityötieteen koulutusohjelmasta – vuodelta 2013. *Rinta rinnan – Rintaliivit ja naiskuva Kotiliedessä vuosina 1924–1969* tarkastelee Kotiliedessä julkaistujen rintaliivimainosten ilmentävää ajan naiskuvaa sekä sen muutosta Suomessa. Salon työ on pääasiassa semioottinen kuva-analyysi ja se keskittyy ajan rintaliivimainonnan ilmentämään naiskuvaan, kuten Siekkisenkin työ.

Merja Hollin Käsityötieteen Pro Gradu -työssä vuodelta 2003 on samankaltainen näkökulma kuin omassa tutkimuksessani. *Rintaliivit – Laadullinen tutkimus eri-ikäisten naisten rintaliivien tarpeesta, mieltymyksistä ja rintaliivikoosta* keskittyy tutkimaan sitä, miksi naiset käyttävät rintaliivejä, minkälaisia mieltymyksiä naisilla on liittyen rintaliivien rakenteisiin sekä siihen, kuinka hyvin naiset ovat tietoisia omasta rintaliivikoostaan. Toisin kuin omassa tutkimuksessani, Holli on kerännyt aineiston teemahaastattelemalla yhdeksää eri-ikäistä naista. Myös Hollin työssä perehdytään rintaliivien historiaan ihannevartalon ja naisihanteen näkökulmasta, kuten Siekkisen ja Salon töissä.

Tessa Paussu on perehtynyt Helsingin yliopiston Käsityötieteen oppiaineen Syventävien opintojen tutkielmassaan morsius- ja äitiysalusvaatteisiin sekä kuluttajien tarpeisiin ja toiveisiin niihin liittyen.¹⁴ Myös Paussulla on tutkimuksessaan samankaltainen näkökulma kuin omassa tutkimuksessani – tutkija on selvittänyt, millä kriteereillä alusvaatteita valitaan ja mikä on tärkeää liittyen morsius- ja äitiysalusasiin. Paussu on kerännyt aineiston työhönsä teemahaastatteluin. Paussun työ keskittyy kahteen tiettyyn asiakassegmenttiin, ja hänen tutkimuksessaan kuluttajakäyttäytyminen on hyvin suuressa roolissa.

¹³ Siekkinen 1999, 2–6

¹⁴ Paussu 2002, tiivistelmä

2 RINTALIIVIT ENNEN JA NYT

Tässä luvussa luon katsauksen rintaliivien historiaan ja rintaliivien profiiliin vaatekappaleena tänä päivänä. Lähdemateriaaleina hyödyntämissäni teoksissa ja artikkeleissa yhdistetään lähes poikkeuksetta rintaliivit ja muut naisten alusvaatteet. Keskityn kuitenkin tässä Pro gradu -työssä vain rintaliiveihin. Tässä tutkielmassa keskityn lähtökohtaisesti rintaliivien historiaan länsimaissa.

2.1 Rintaliivit tutkimuksen aiheena

Rintaliivejä voi näkemykseni mukaan pitää aihealueena, jota on aina tutkittu sekä muodikkouden, naisellisuuden että naisten terveyden kannalta. Rintaliivien – kuten muidenkin vaatteiden – kehitykseen on aina liittynyt tiiviisti yhteiskunnalliset tapahtumat, ilmiöt ja asenteet. Rintaliivien historia on myös naisten historiaa.

Mitä enemmän olen perehtynyt rintaliivien historiaan ja aiheesta tehtyihin tutkimuksiin, sitä enemmän olen ymmärtänyt, että rintaliivitutkimusta on haastavaa tehdä täysin neutraalisti. Rintaliivien tutkimukseen liitetään useimmiten jonkinlainen naisellisuuden ja eroottisuuden näkökulma. Näkemykseni mukaan tämä saattaa osaltaan johtua siitä, että alusvaate tutkimusta on tehty paljon yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden näkökulmasta, mutta melko vähän muotoilun näkökulmasta. Alusvaatteet ovat kuitenkin näkemykseni mukaan tutkimuskohteena aina mielenkiintoa herättävä, sillä kaikki piilotetuksi ja peitetyksi jäävä usein kiinnostaa ihmisiä.

Cecil Saint-Laurent on tutkinut naisten alusvaatteiden historiaa laajalti teoksessaan *A history of women's underwear*. Myös Saint-Laurent mainitsee, että naisten alusvaatteisiin liittyy aina tietynlainen sensuaalinen lataus, toisin kuin miesten alusvaatteisiin, jotka ovat pikemminkin "rationaalisia ja funktionaalisia vaatekappaleita ilman tunteisiin liittyviä konnotaatioita".¹⁵

¹⁵ Saint-Laurent 1986, 15

2.2 Rintaliivien historiaa

2.2.1 Rintaliivit ja antiikin kulttuurit

Rintaliivien ja muiden alusvaatteiden esihistoriaa voi lähteä jäljittämään jo muinaiseen Sumeriaan ja Egyptiin, vuoteen 3000 ennen ajanlaskun alkua. Ensimmäiset viralliset *alusvaatteet*, joista on löytynyt historiallisia todisteita, ovat olleet erilaisia sidottavia lannevaatteita, tunikoita ja aluspaitoja. Rintoja ei välttämättä ole peitetty, ainakaan tarkoituksella, sillä pukeutumiseen ja vartalon osien peittämiseen ei suhtauduttu Saint-Laurentin mukaan muinaisessa Egyptissä samaan tapaan kuin siihen suhtaudutaan esimerkiksi Länsimaissa nykyään. Orjat olivat alasti, ja varakkaat naiset käyttivät vaatteita osoittaakseen valta-asemansa, eivät peittääkseen tiettyjä kehon osiaan.¹⁶

Saint-Laurentin mukaan ensimmäiset vain naisten käyttämät alusvaatteet – krinoliini ja korsetti – on löydetty Kreetalta.¹⁷ Kuten egyptiläiset, myöskään kreikkalaiset eivät kokeneet pukeutumista vartalon osien piilottamiseksi. Kreikkalaiset eivät siis pukeutuneet peittääkseen hävettäviä vartalonosiaan, vaan koska he rakastivat sivilisaatiota. Joissakin tilanteissa kreikkalaiset pukeutuivat osittain läpinäkyviin vaatteisiin, tai olivat alasti ajatellen sen olevan yksi mahdollinen tapa pukeutua.¹⁸

Ewingin mukaan ensimmäisiä, nykyisen kaltaisten rintaliivien esiasteita on käytetty antiikin Kreikassa, 300-luvulla eKr.¹⁹ Kreikkalaisnaiset sitoivat rintojen ympärille pellavaisia tai vuohennahkaisia liinoja, jotka muistuttavat ulkonäöltään tämän päivän bikiniyläosaa tai urheilurintaliivejä. Näitä kutsutaan historian teoksissa termillä "zone" tai "apodesme". Saint-Laurentin mukaan liinojen tarkoituksena ei ollut korostaa rintoja tai piilottaa niitä näkyvistä, vaan yksinkertaisesti estää niitä heilumasta liikkua. Ewing manitsee, että liinojen tarkoitus oli myös muotoilla povea.²⁰ Kreikkalaiset kehittivät monenlaisia erilaisia kankaita ja nauhoja rintojensa peitteeksi, osa niistä peitti myös vatsan.²¹

¹⁶ Saint-Laurent 1986, 26

¹⁷ Saint-Laurent 1986, 28

¹⁸ Saint-Laurent 1986, 29

¹⁹ Ewing 1978, 15

²⁰ Ewing 1978, 15

²¹ Saint-Laurent 1986, 32

Myös kolmannen vuosisadan eKr. Roomassa aina Rooman imperiumin loppuun saakka käytettiin alusvaatteita kasvavassa määrin. Ne olivat erilaisia rintojen päälle kiedottavia kankaita ja kerroksellisia aluspaitoja ja -tunikoita, niin kuin Kreikassakin. Rooman tasavallassa sensuaalisuuteen kiinnitettiin huomiota, ja tämän vuoksi itseään kunnioittavat naiset pukivat päälleen peittäviä alusvaatekerroksia erottaakseen itsensä läpinäkyviä tunikoita käyttävistä kurtisaaneista.²² Roomalaiset suhtautuivat pukeutumiseen ja vartalonsa peittämiseen hieman eri näkökulmasta kuin aikalaisensa kreikkalaiset. Siinä missä kreikkalaiset pukeutuivat herättääkseen ihailua ja korostaakseen vartaloaan, roomalaiset alkoivat peittää vartalon osiaan häveliäisyssyistä. Alusvaatteiden käyttötarkoituksissa oli myös eroja naimisissa olevien naisten ja kurtisaanien välillä. Vaimot käyttivät rintojen yli sidottuja huiveja lisätäkseen mukavuuttaan ja esiintyäkseen säädyllisesti. Kurtisaanit puolestaan käyttivät alusvaatteita ensisijaisesti työvälineinään – ja aseinaan.²³

Saint-Laurent arvelee, että alusvaatteiden suosio alkoi Roomassa säädyllisyyden tarpeesta. Roomalaiset, toisin kuin kreikkalaiset, pitivät tiettyjen vartalonosien peittämistä tarpeellisenä.²⁴ Roomalaiset yhdistelivät alusvaatteiden käytössään kaikkialla välimeren kulttuureissa siihen mennessä kehitettyjä, erilaisia alusvaateratkaisuja: huiveja ja nauhoja Kreikasta, krinoliinia Kreetalta sekä tunikoita ja alushameita Egyptistä.²⁵

Rintojen tukemiseen, sitomiseen ja korostamiseen on kehitelty lukuisia erilaisia ratkaisuja historian saatossa – siitä lähtien, kun sivilisaatiot ympäri maailmaa ovat kehittäneet tavan valmistaa eri kuiduista kangasta ja niistä vaatteita.²⁶ Muinaisen Sumerian ja Egyptin sekä antiikin kulttuureiden rintaliivejä muistuttavista vaatteista on löydettävissä mosaiikkeja, patsaita ja muita historian teoksia, mutta tämän jälkeen on monia vuosisatoja pitkä aikakausi, jolta on hyvin vähän löydettävissä tietoa rintaliivien kehityksestä. Ewing kirjoittaa, että alusvaatteiden historian jäljittämisen haasteena on se, että alusvaatteet eivät näy päällysvaatteiden alta. Näin ollen historiallisista esineistä,

²² Saint-Laurent 1986, 35

²³ Saint-Laurent 1986, 39

²⁴ Saint-Laurent 1986, 36

²⁵ Saint-Laurent 1986, 40

²⁶ Ewing 1978, 12

kuten freskoista ja seinätekstiileistä, on vaikea löytää kuvattuna nimen omaan alusvaatteita.²⁷

Antiikin Kreikan ajan jälkeen vallitsi vuosisatoja kestänyt aika, jolloin länsimaiset naiset käyttivät rintojen tukemiseen lähinnä joko väljiä aluspaitoja – tai suureen suosioon myöhäisen renessanssin aikana nousutta korsettia. Erityisesti keskivartalon muokkaamiseen, mutta myös rintojen tukemiseen tarkoitettu korsetti on esiintynyt monissa eri länsimaisissa kulttuureissa, alkaen jo antiikin Kreetalta saakka. Korsettia on käytetty lähes kaikkialla länsimaissa myöhäisen renessanssin ajoilta aina 1900-luvun alkupuolelle saakka. Korsetti oli olennainen osa muodikasta asua siis yhtäjaksoisesti noin 400 vuoden ajan.²⁸

Vaikka korsetti oli suosittu, on sen eettisyydestä esitetty lukuisia eriäviä mielipiteitä. Sitä on kutsuttu muun muassa "kidutuksen instrumentiksi", ja korsetilla on syytetty olleen osansa jopa naisten kuolemista. Korsetti kiristettiin jopa niin tiukalle, että se murskasi sisäelimiä ja alimpia kylkiluita. *"Korsetti on mahdollisesti yksi muodin historian kiistellyimmistä vaatekappaleista."*²⁹ tiivistää muodin historiaa laajalti tutkinut Valerie Steele korsetin olemuksesta teoksessaan *The Corset – a cultural history*. Steelen mukaan tänä päivänä korsetti tuomitaankin lähes kaikkialla maailmassa naisten sortamisen ja alistamisen välineenä. Steele mainitsee, että historioitsijat ovat yksimielisiä siitä, että etenkin viktoriaanisella aikakaudella patriarkaalinen yhteiskunta käytti korsettia hallitakseen ja rajoittaakseen naisten seksuaalisuutta.³⁰

2.2.2 Rintaliivien synty 1800–1900-lukujen taitteessa

Varsinaisten, nykymallisten rintaliivien (*brassiere*) historian voidaan katsoa alkaneen 1800–1900-lukujen taitteessa, sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa. Syitä ja tarinoita rintaliivien synnylle on lukuisia, ja on mahdotonta nimetä yhtä yksittäistä rintaliivien keksijää. Muodin muuttumisella, naisten urheilun yleistymisellä sekä yleisesti naisen oikeuksiin liittyvällä asenneilmapiirin muutoksella on kaikilla ollut osansa asiassa.

²⁷ Ewing 1978, 16

²⁸ Steele 2001, 1

²⁹ Steele 2001, 1

³⁰ Steele 2001, 1

Myös maailmansodilla ja materiaalien kehityksellä on ollut oma merkityksensä rintaliivien kehittämisessä.

Yksi rintaliivien syntymiseen liittynyt merkittävä henkilö 1900-luvun alussa oli nuori, lupaava ranskalainen muotisuunnittelija Paul Poiret. Länsimaisessa muodissa oli 1900-luvun alkuun asti vallinnut yleisesti S-linjaisuus, eli vahvasti vartaloa vaatteilla muokattava linja – Poiret oli ensimmäinen suunnittelija, joka esitteli naisvartalon luonnollista linjaa korostavan malliston. Tämä oli varsin historiallista, sillä näin ei ollut tehnyt länsimaisen muodin historiassa aiemmin kukaan. Oli kuitenkin monen sattuman summa, että juuri silloin, kun Poiret esitteli uuden, luonnollisen linjan, se otettiin muotimaailmassa vastaan. Ewingin mukaan naiset olivat juuri silloin valmiita siihen.³¹ Korsetin käytön syrjäytymiseen vaikutti yleinen mielipide siitä, että korsetti oli naisten terveydelle haitallinen.

Rintaliivien syntyminen ja alusvaatteiden kehittyminen on luonnollisesti vahvasti kytköksissä naisten historiaan. 1900-luvun ensimmäisillä vuosikymmenillä naisten ei tarvinnut enää olla tekemättä samoja asioita kuin miehet, vaan he alkoivat käydä töissä, retkeillä, urheilla ja olla aktiivisia. Naisten urheilusta alkoi tulla yleisesti hyväksyttyä, ja sitä varten tarvittiin kevyempiä asuja ja alusvaatteita.

Saint-Laurent arvelee, että naisten alusvaatteet olisivat keventyneet ja muokkautuneet raskaista korseteista 1800–1900-lukujen vaihteessa joka tapauksessa hiljalleen, mutta yhdellä historian ajanjaksolla oli jopa vallankumouksellisen suuri vaikutus naisten alusvaatteisiin: ensimmäisellä maailmansodalla.³² Naiset joutuivat töihin: peltotöihin, tehtaisiin ja ajamaan autoja.³³ Asujen tuli mukautua uudentyyliin olosuhteisiin.

Erilaisia rintaliivimalleja alettiin kehitellä ja patentoida eri henkilöiden toimesta vuosisatojen vaihteessa, ja myös hieman eri syistä. Amerikkalainen Marie Tucek kehitti "rintojen tuen" jo vuonna 1893. Tucekin patentoima malli muistutti hyvin paljon nykyisen kaltaisia rintaliivejä.³⁴ Mahdollisesti vielä tunnetumman patentin kehitti

³¹ Ewing 1978, 113

³² Saint-Laurent 1986, 147

³³ Saint-Laurent 1986, 149

³⁴ Holli 2003, 6

vuonna 1914 amerikkalainen Mary Phelps Jacob, tunnettu myös nimellä Caresse Crosby. Jacob liitti palvelijattarensa avustuksella yhteen kaksi silkkinenäliinaa ja ompeli kokonaisuuteen kiinni olkaimet sekä selän takaa solmittavat nauhat. Jacob moi patentin myöhemmin Warner Brothersille.³⁵

Suomessa rintaliivejä alettiin valmistaa ensimmäisenä Sjöblomin myymälässä Helsingin Korkeavuorenkadulla heti Suomen itsenäistymisen jälkeen.³⁶ Sitten Patricia-nimen lanseeranneen Sjöblomien perheyriyksen toiminta alkoi amerikkalaisten liivimallien kopioinnilla ja tuotteiden ovelta ovelle myynnillä, sillä naiset olivat päivisin kotona. Rintaliivit olivat alusta asti suosittuja, vaikka ne olivat hintavia. Tähän vaikutti muiden tekijöiden lisäksi esimerkiksi se, että charleston-tanssi tuli 1920-luvulla suosituksi – hyppivässä tanssissa tarvittiin rinnoille hyvää tukea.³⁷

2.2.3 Rintaliivien kehitys 1900-luvun alusta lähtien

Rintaliivien historiaan ja kehitykseen on vaikuttanut niiden syntymisestä lähtien monet eri seikat. Rintaliivien kehitys on liittynyt aina vahvasti ajan arvoihin ja naiskuvaan sekä vartaloihanteisiin, mutta myös materiaalien kehitykseen. 1950-luvulla alkanut keinokuitumateriaalien kehitys on luonut runsaasti uusia mahdollisuuksia rintaliivien kehittämiseen liittyen. 1950–1970 luvuilla yleisimpiä alusvaatemateriaaleja olivat nylon ja lycra.³⁸ Holli mainitsee, että myös 1920-luvun jälkeen alkanut keskuslämmityksen yleistymisen on vaikuttanut siihen, että alusvaatteiden pääasiallisena tehtävänä ei enää ollut pitää käyttäjänsä lämpimänä, joten alusvaatteiden oli mahdollista keventyä.³⁹

1920-luvulla lähes kaikki korsettien valmistajat Yhdysvalloissa alkoivat valmistaa rintaliivejä.⁴⁰ 1920-luvulla muodin linja kehittyi suoralinjaiseksi poikatyttö-linjaksi, joka suosi rintoja litistävää linjaa. Rintaliivit eivät korostaneet rintoja, vaan latistivat

³⁵ Holli 2003, 6

³⁶ http://yle.fi/uutiset/kun_rintaliivit_suomeen_tulivat__hyppiva_charleston-tanssi_oli_isopovisille_vaikea/7087546

³⁷ http://yle.fi/uutiset/kun_rintaliivit_suomeen_tulivat__hyppiva_charleston-tanssi_oli_isopovisille_vaikea/7087546

³⁸ Paussu 2002, 24

³⁹ Holli 2003, 7

⁴⁰ Ewing 1978, 127

niitä. Varsinaiset korsetit olivat väistymässä, mutta rintaliivien lisäksi valmistettiin korsetteja, pitkiä rintaliivejä, jotka olivat kevyempiä kuin korsetit.

2.3 Rintaliivibisnes tänä päivänä

Kate Abnettin artikkelin mukaan alusvaatteet olivat vuonna 2014 maailmanlaajuisesti 110 biljoonan dollarin bisnes.⁴¹ Ylen vuonna 2016 julkaiseman artikkelin mukaan alusvaatebisnes on kasvanut maailmanlaajuisesti viime vuosien aikana kohisten – samaa tahtia sosiaalisen median ja itsensä esille tuomisen kulttuurin suosion kanssa. Helmikuussa 2016 julkaistussa artikkelissa Muotikaupan liiton viestintäpäällikkö Meri Karppanen analysoi, että fitness-buumiin liittyen oman kehon tarkkailu ja myös alusvaatteiden näyttäminen sosiaaliseen mediaan ladatuissa kuvissa on tällä hetkellä suosittua: *"Läpinäkyvyys on ollut muodin pintatrendeissä jo muutaman sesongin ajan. Itsensä esittelemisen kulttuuri on demokratisoinut tilannetta niin, että periaatteessa kaikki voivat löytää yleisöä verkosta valokuvilleen, piilossa olleesta on tullut näkyvää."*

⁴²

Rintaliivien kuluttaminen ja niihin panostaminen on silti edelleen Suomessa pientä verrattuna esimerkiksi Keski-Euroopan maihin. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna rintaliivien kulutus puolestaan on Euroopassa pientä – verrattuna Aasian vaurastuviin maihin. Ylen artikkelin mukaan Euroopassa ja Yhdysvalloissa alusvaatebisnes on keskittynyt muutaman suuren toimijan ympärille, kun esimerkiksi Kiinassa on kolmisentuhatta alusvaatekauppaa tekevää yritystä.⁴³ Suurin osa maailman alusvaatteista – myös amerikkalaisten ja eurooppalaisten merkkien tuotteista – valmistetaan Aasiassa, mutta maanosassa on myös paljon suunnittelua ja tuotekehitystä. Suuri syy tähän on hintakysymyksen lisäksi se, että Aasiassa on paljon erityisosaamista ja tarvittavaa infrastruktuuria alusvaatteiden valmistukseen.⁴⁴

⁴¹ Inside the economics of your underwear, muista liittää tähän osoite

⁴²

http://yle.fi/uutiset/alusvaatebisnes_kasvaa_kohisten_aikanaan_liivejaan_esitteli_vain_madonna nyt_sosiaalinen_media_on_taynna_rintoja/8634140

⁴³

http://yle.fi/uutiset/alusvaatebisnes_kasvaa_kohisten_aikanaan_liivejaan_esitteli_vain_madonna nyt_sosiaalinen_media_on_taynna_rintoja/8634140

⁴⁴ <https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/inside-the-economics-of-your-underwear>

Business of Fashion -verkkosivustolla julkaistujen artikkelien mukaan myös rintaliivien kulutus on muuttumassa. Rintaliiveiltä halutaan nyt ennen kaikkea mukavuutta. *"Selkeästi on nähtävissä kysyntää kaarituettomille alusvaatteille"* mainitsee Nancy Szachno-Dressel, John Lewis -tavaratalon alusvaatteiden ostaja Abnettin artikkelissa.⁴⁵ Myös Bloombergin artikkelin mukaan alusvaatemerkit panostavat nyt nimen omaan mukavuuteen ja istuvuuteen. Rintaliivien myynti putosi Yhdysvalloissa 3 % vuonna 2014 verrattuna edelliseen vuoteen. Bloombergin artikkelin mukaan alusvaatemerkit vastaavat tähän nyt kehittämällä uudenlaisia, paremmin istuvia alusvaatteita.⁴⁶

Alusvaatteiden myyntiä ovat pitkään hallinneet Euroopassa ja Yhdysvalloissa muutamat suuret toimijat, kuten Victoria's Secret ja Triumph. Nyt alalle on tulossa uusia merkkejä ja uusia innovaatioita. Monet yritykset ovat myös huomanneet urheilurintaliivien ja urheiluvaatteiden kasvavan suosion, ja panostavat nyt niihin.

Vaikka suomalaiset naiset eivät keskieurooppalaisiin sisariinsa verrattuna ole perinteisesti olleet erilaisten rintaliivien suurkuluttajia, on rintaliivien suosio kuitenkin hitaasti kasvanut viime vuosina myös Suomessa. Ylen artikkelissa Tekstiili- ja muotialojen liiton toimitusjohtaja Veli-Matti Kankaanpää kertoo, että naisten alusvaatteiden myynti on tällä hetkellä kymmenen prosenttia vaatteiden kokonaiskaupasta. Esimerkin vuoksi suunnilleen vastaavan kokoinen osuus vaatteiden kokonaiskaupasta on lastenvaateilla. Vaatekaupalla menee yleisesti ottaen heikosti tällä hetkellä – vuonna 2015 naisten vaatemyynti putosi Suomessa yhdeksän prosenttia, mutta naisten alusvaatteiden myynti pieneni vähemmän. Kankaanpään mukaan tämä kertoo siitä, ettei alusvaatteita osteta enää vain tarpeeseen.

2.4 Rintaliivien suunnittelu

Rintaliivit poikkeaa oleellisesti monesta muusta vaatekappaleesta, sillä se on vaate, jolla on erityinen tehtävä: rintojen tukeminen. Kyse on kuitenkin kaikkea muuta kuin

⁴⁵ <https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/inside-the-economics-of-your-underwear>

⁴⁶ <http://www.businessoffashion.com/articles/news-analysis/the-answer-to-a-shrinking-us-bra-market-a-brassiere-that-fits>

neutraalista vaatekappaleesta, sillä rintoihin ja sitä kautta rintaliiveihin on aina liittynyt useita erilaisia merkityksiä.

Business of Fashion -verkkójulkaisun artikkelin mukaan rintaliivit on vaate, jota lähes kaikki naiset käyttävät, mutta josta suurin osa käyttäjistä valittaa ja jota suuri osa käyttäjistä jopa vihaa.⁴⁷ Suuri haaste rintaliivien suunnitteluun liittyen onkin juuri istuvuus – jotta rintaliivit tuntuisivat mukavilta, niiden olisi käytännössä istuttava täydellisesti. Hyvin istuvien vaatteiden suunnittelu ja valmistus on ollut ylipäätään haaste kaikille vaatevalmistajille niin kauan kuin massatuotettuja valmisvaatteita on tehty.⁴⁸ Koska rintaliivien yksi tärkeä tehtävä on tukea rintoja, on hyvä istuvuus ensiarvoisen tärkeää.

Rintaliivien suunnittelu, valmistus ja myynti on haastavaa, sillä liivien hyvällä istuvuudella on äärettömän suuri merkitys. Michelle Lam, True & Co -alusvaatemerkin toimitusjohtaja mainitsee, että monien alusvaatemerkkien johdossa on miehiä, joilla ei luonnollisesti ole tietämystä rintaliivien käytettävyydestä – näin ollen markkinoille päätyy toimitusjohtajan mukaan paljon huonosti istuvia rintaliivejä.⁴⁹

Olen päässyt oppimaan rintaliivien suunnittelusta paljon tehdessäni rintaliivisuunnitteluprojektiani sekä tätä Pro gradu -tutkimusprojektiani. Aiemmista vaatesuunnitteluprosesseista poiketen päätin toteuttaa Syventävällä vaatetussuunnittelukurssilla keväällä 2015 kokonaisuuden, jossa lähestyin vaatesuunnittelua ensisijaisesti tutkimuksen ja tuotekehityksen näkökulmasta. Aihekseni päätin valita rintaliivit. Opintoihini ei aikaisemmin ole sisällynyt alusvaatesuunnittelua, joten minulla ei juuri ollut ennako-odotuksia tai tietämystä rintaliivien suunnittelusta ennen kevättä 2015. Käyttäjälähtöisestä ja funktionaalisesta suunnittelusta minulla on kokemusta runsaasti, joten lähdin työstämään projektiani näistä lähtökohdista.

⁴⁷ <http://www.businessoffashion.com/articles/news-analysis/the-answer-to-a-shrinking-us-bra-market-a-brassiere-that-fits>

⁴⁸ Chen, LaBat & Bye 2010

⁴⁹ <https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/victorias-secrets-goliath-lingerie-start-ups-play-david>

Osallistuin samaan aikaan myös Lomaketutkimuksen perusteet -kurssille, ja päätin yhdistää kyseisen kurssin tehtävät ja tavoitteet vaatesuunnittelukurssin kanssa laatimalla kyselylomakkeen rintaliivien kokemuksiin ja kulutustottumuksiin liittyen. Tämän kyselylomakkeen aineiston oli tarkoitus toimia suunnitteluprojektini tukena, mutta se osoittautui nopeasti niin laajaksi, että päätin hyödyntää aineistoa myös tämän Pro Gradu -työn aineistoksi. Tein kyselylomakkeen vaatesuunnitteluprojektin tueksi, sillä olin kiinnostunut kokeilemaan lomaketutkimusta käytännössä osana suunnitteluprojektia, sillä en ollut aiemmin tehnyt vastaavaa. Olin myös kiinnostunut tekemään rintaliivisuunnittelua täysin uudistavasti ja uudenlaisista lähtökohdista, joten halusin selvittää, mitä kaikkea kuluttajat ajattelevat tämänhetkisistä rintaliivivalikoimista. Olin kiinnostunut selvittämään, kuinka rintaliivimuotoilua voisi tehdä täysin uudistavasti, kuluttajanäkökulmasta.

Eri valmistajien rintaliivivalikoimiin, rintaliiveihin liittyviin ilmiöihin ja mainontaan tutustumisen sekä kyselyaineistoon tutustumisen perusteella aloin käydä läpi kyselytutkimukseni dataa suunnitteluprosessini taustatiedoksi. Selvitin, mitkä tekijät ovat tärkeitä ja merkityksellisiä, kun suunnitellaan rintaliivejä iso- ja pienirintaisille sekä eri tilanteisiin. Tein laajaa luonnostelua ja valitsin muutaman mallin jatkotyöstämistä varten.

Lähtökohtanani suunnitteluprojektissani oli suunnitella kauniita, miellyttäviä, uudenlaisia ja mahdollisimman toimivia rintaliivejä eri kokoisille naisille eri tilanteisiin. Opin projektin aikana, että kyseinen vaatekappale on lähtökohdiltaan mahdollisesti yksi haastavimmista suunniteltavista naisten vaatteista. Ei ole yhdentekevää, minkälaiset rintaliivit ovat, sillä funktionaalisuuden lisäksi niihin liitetään runsaasti erilaisia merkityksiä, kuten naisellisuus ja seksikkyys. Rintaliiveillä on lisäksi tärkeä tehtävä rintojen tukijana. Rintaliivien suunnittelu ja valmistus on haastavaa, sillä kaikki naiset ovat yksilöllisen kokoisia. Rintaliivien tulisi olla huomaamattomat vaatteiden alla – tai vastaavasti näkyä tarkoituksella, jolloin niiden tulisi sopia asukokonaisuuteen. Jotta rintaliivit tuntuisivat mahdollisimman mukavilta, tulisi niiden istua aivan täydellisesti – mikä on usein valmisvaatteiden kohdalla mutkikas yhtälö.

3 TEOREETTIS-METODOLOGISIA NÄKÖKULMIA

3.1 Laadullinen tutkimus

Alasuutarin mukaan laadullisessa tutkimuksessa on kaksi vaihetta: havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen.⁵⁰ Alasuutarin mukaan myös lomaketutkimuksesta voidaan erottaa kyseiset vaiheet. Ensimmäinen osa alkaa Alasuutarin mukaan jo ennen aineiston keräämistä, kun tutkija määrittelee tutkimuksen muuttujat ja koodit. Tämän tutkimuksen ensimmäinen vaihe on alkanut tutkimusongelman ja tutkielman aiheen muodostamisesta: mistä rintaliiveihin liittyvä kuluttajakokemus rakentuu.

Heikkilä määrittelee, että kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus "auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta" ja "selittämään sen käyttäytymisen ja päätösten syitä."⁵¹ Laadullinen tutkimus on siis perusteeltaan ilmiötä selittävää ja soveltuu näkemykseni mukaan näin ollen hyvin muotoilun ja ihmistieteiden tutkimiseen.

3.2 Kuluttajakäyttämisen ja asiakastyytyväisyyden tutkimus

Kuluttajakokemuksen tutkimus on yksi markkinoinnin osa-alueista. Kuluttajakokemuksen tutkimus on hyvin monipuolinen tutkimuksen ala ja siihen liittyy useita erilaisia perspektiivejä, teorioita ja metodeja.⁵² Kuluttajakokemuksen tutkimukseen ei ole olemassa yhtä tiettyä tapaa, vaan näkökulmat vaihtelevat ja riippuvat paljon myös siitä, missä päin maailmaa tutkimusta tehdään. Ekströmin mukaan kuluttajakäyttämisen tutkiminen on hyvin oleellista liittyen moneen eri alaan, ja sen merkitys vain korostuu tulevaisuudessa.⁵³

Tutkin tässä tutkielmassa rintaliiveihin liitettyjä kokemuksia muotoilun näkökulmasta, mutta syy siihen, miksi tämä tutkimus on syntynyt, kumpuaa kiinnostuksestani kuluttajakokemusta, markkinointia ja liiketoiminnan kehittämistä kohtaan.

⁵⁰ Alasuutari 1994, 41

⁵¹ Heikkilä 2014, 15

⁵² Ekström, Karin M. 2010, 17

⁵³ Ekström, Karin M. 2010, 17

Yksi kuluttajakäyttäytymisen osa-alueista on kuluttajien tyytyväisyyden ja uskollisuuden tutkiminen, eli *customer satisfaction and loyalty*. Kuluttajien tyytyväisyyden mittaaminen ja tutkiminen on Söderlundin mukaan hyvin tärkeää monille markkinoijille, sillä kuluttajien tyytyväisyydellä on suoraan merkitystä yrityksen menestymiseen. Tyytyväiset kuluttajat muuttuvat herkästi Söderlundin mukaan uskollisiksi kuluttajiksi, ja uskolliset kuluttajat tarkoittavat parempaa tuottoa yritykselle.⁵⁴

Kuluttajien tyytyväisyyden mittaaminen on siis teoriassa tärkeää, mutta käytännössä asia onkin mutkikkaampi: mitä kuluttajatytyväisyys edes on, ja kuinka sitä voidaan mitata? Kuluttajatytyväisyyttä mitataan usein siten, että verrataan kuluttajien ennakkoodotuksia ja toiveita ostettavaa tuotetta tai palvelua kohtaan sekä koettua kokemusta ostettua tuotetta tai palvelua kohtaan.⁵⁵

Edellä kuvatulla kaavalla voidaan selvittää sitä, mistä kuluttajatytyväisyys rakentuu. Mutta mitä kuluttajatytyväisyys varsinaisesti on? Asiaa on vaikeaa määritellä tarkasti, sillä jokaisen kuluttajan ennakkoodotukset, mielikuvat ja kokemukset ovat hyvin yksilöllisiä ja riippuvat erittäin monesta seikasta. Söderlund kirjoittaa, että kuluttajatytyväisyyden mittaamisessa on myös usein haasteena se, että palautetta antavat herkästi vain joko todella tyytyväiset tai todella tyytymättömät. Söderlund mainitsee, että kuluttajatytyväisyys on jotain, mikä muodostuu ainoastaan kuluttajan mielessä, ja jos sitä ei kysytä, sitä ei myöskään saada markkinoijien tietoon. Söderlund mainitsee myös, että mikäli kuluttajatytyväisyyttä ei mitata, sitä on turha kerätä.⁵⁶

3.3 Kokemuksen tutkimus

Olen valinnut tämän Pro Gradu -työni näkökulmaksi kokemuksen tutkimuksen, sillä vaikka alusvaatteisiin liittyviä kokemuksia ja merkityksiä on tutkittu aiemminkin, koen kiinnostavaksi tutkia alusvaatteisiin liitettyjä kokemuksia muotoilun ja

⁵⁴ Söderlund, M 2010, 285

⁵⁵ Söderlund, M 2010, 286

⁵⁶ Söderlund, M 2010, 288

vaatetussuunnittelun näkökulmasta. Haluan selvittää, miten eri tavoin kokemusta, ja erityisesti vaatetukseen liitettyjä kokemuksia voidaan tutkia.

Rintaliiveihin liitettyjen kokemusten tutkiminen on yhtä aikaa mielekästä ja haastavaa. Jokaisen naisen kokemus on yksilöllinen. Aineistossani käsittelen 276 naisen kokemuksia, jonka perusteella en voi vielä tehdä täydellisiä johtopäätöksiä siitä, kuinka naiset kokevat rintaliivit – mutta saan suuntaa antavia tuloksia.

Tässä Pro Gradu -tutkielmassani tutkin kokemusta. Koivisto, Kukkola, Latomaa ja Sandelin ovat toimittaneet Kokemuksen tutkimus -kirjasarjaa, johon liittyen Oulun yliopistossa on tehty pitkäjänteistä työtä kokemuksen tutkimuksen edistämiseksi ja aiheesta julkaisemiseksi. Kirjasarjan toimittajien mukaan "kokemuksen tutkimus ei ole vielä valtavirtaista, mutta se voi hyvin ja vahvasti."⁵⁷ Vaikka kokemuksen tutkimus voidaan liittää moniin eri tieteenaloihin, kuten psykologiaan, sosiologiaan ja kasvatustieteisiin, on *kokemus* kuitenkin yksittäisenä käsitteenä haastava, jonka vuoksi sen tieteellisen tutkimuksen perustelu voi olla tarpeellista. Kokemuksen tutkimus on haastavaa esimerkiksi sen vuoksi, että kokemuksen määrittely tieteellisen yksiselitteisesti on haastavaa.⁵⁸

Kokemusta voidaan tutkia tieteellisesti yhdistämällä se moniin eri tieteenaloihin, kuten edellä mainittu. Kokemusta voidaan tutkia myös keskittyen esimerkiksi käytännön käytettävyytutkimukseen ja asiakaskokemustutkimukseen.⁵⁹

Kukkolan mukaan kokemuksen tutkija saattaa pohtia, onko kokemus sittenkään aina aitoa. Voiko kokemus olla virheellinen, tai voiko kokija olla varma kokemuksensa todellisuudesta? Kukkola mainitsee artikkelissaan, että kokemus on aina totta ja aito. Kukkola siteeraa kuitenkin myös fenomenologian oppi-isänä tunnettua Edmund Husserlia ja mainitsee, että "*kokemus on siinä mielessä ristiriitainen ja erityinen "maailmallinen" asia – – jonka suhteen emme voi erehtyä ja jonka suhteen meidän on mahdollista erehtyä.*"⁶⁰

⁵⁷ Perttula et. al 2014, 7

⁵⁸ Perttula et al 2014, 8

⁵⁹ Perttula et al 2014, 8

⁶⁰ Perttula et al 2014, 15

Kokemuksen tutkimuksessa on hyvä muistaa, että tutkija ei voi koskaan kokea toisen ihmisen kokemuksia. Tutkija voi kuitenkin pyrkiä ymmärtämään niitä, esimerkiksi vertailemalla omia kokemuksiaan toisten kokemuksiin tai analysoimalla niiden historiallisia, sosiaalisia tai yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.⁶¹ Tutkijan on kuitenkin näkemykseni mukaan muistettava huolehtia siitä, että tutkijan omat kokemukset ja mielipiteet eivät saa tutkimuksessa liian suurta roolia.

Tutkimukseni tärkein tavoite on selvittää, mitä ominaisuuksia kuluttajat pitävät rintaliiveissä tärkeimpinä oman hyvinvointinsa kannalta. Selvitän myös, kokevatko naiset yhteyttä rintaliivien ominaisuuksien ja oman hyvinvointinsa välillä. Tutkimukseni on siis kokemuksen tutkimusta – tutkimukseni kohteena on tutkimieni kuluttajien kokemukset.

3.4 Fenomenologinen tutkimus

Fenomenologia perustuu tieteenfilosofiseen käsitykseen ilmenemisestä (kreik. phainomenon.) Fenomenologisessa tutkimuksessa tutkimuksen keskiönä on ihminen.⁶² Fenomenologisen tutkimuksen tavoitteena on tutkia ihmisen käsityksiä ilmenevistä ilmiöistä. Metodin virallisena kantaisänä pidetään Edmund Husserlia (1859 – 1938), joka kehitti fenomenologian *"lisäykseksi luonnontieteelliselle "luonnolliselle asenteelle" eli tutkimukselle, sekä vastalauseena aikansa psykologismille."* Husserl piti siis tärkeänä, että luonnontieteen lisäksi on olemassa muitakin menetelmiä kuvata ja tutkia todellisuutta.⁶³

Fenomenologisen tutkimuksen kannalta on oleellista, että tutkija ei tee tutkimustuloksista vahvoja ennakkokäsityksiä. Metsämuurosen mukaan on ongelmallista, jos tutkijalla on voimakas ennakko-oletus tutkimuksen tuloksesta. Fenomenologista tutkimusta tekevän tutkijan pitäisi pystyä katsomaan aineistoa ulkoapäin ja täysin subjektiivisesti, jotta tutkimus onnistuisi mahdollisimman hyvin. Fenomenologin tarkoituksena on tutkia tutkimuskohteensa käsityksiä tutkittavasta

⁶¹ Perttula et al 2014, 14

⁶² Laine 2015, 30

⁶³ Perttula et al 2014, 17

ilmiöstä, ei omia käsityksiään. Myös Eskola ja Suoranta puhuvat hypoteesittomuuden tärkeydestä viitaten yleisesti laadulliseen tutkimukseen.⁶⁴

Varto on tutkinut fenomenologista menetelmää perusteellisesti teoksessaan Laadullisen tutkimuksen metodologia. Varton mukaan fenomenologia on metodina hyvin haastava, mutta sillä voidaan saavuttaa hyviä, uudenlaisia ja oivaltavia tuloksia, mikäli tutkija keskittyy käsittelemään aineistoa monipuolisesti, ilman ennakko-odotuksia. Varton mukaan fenomenologinen tutkimus on kaikessa yksinkertaisuudessaan ainoastaan tutkittavan aineiston havainnoimista, mutta tutkija tekee siitä itselleen helposti vaikeaa. Varton mukaan *"fenomenologinen menetelmä ilmiöiden tutkimisessa osoittaa meille askelittain, kuinka ennakkoluulottomasta havainnoimisesta päästään ilmiöiden merkitysten tulkintaan."*⁶⁵

Varton mukaan fenomenologisessa tutkimuksessa on kyse ilmiöistä, joita tutkija nostaa esille tutkittavasta aineistosta. Fenomenologinen tutkimus koostuu Varton mukaan aineiston oivaltavasta havainnoinnista, tämän erittelemisestä ja näiden kuvaamisesta.⁶⁶ Varton mukaan juuri oivaltava havainnointi on usein tutkijalle vaikeaa: ihmisillä on usein, ainakin alitajuisesti, aina jokin ennakkokäsitys asioista ja se vaikuttaa kaikkeen tekemiseen. Oleellista on siis osata käsitellä aineistoa täysin ennakko-oletuksista vapaasti.⁶⁷

3.5 Sisällönanalyysi

Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysillä tarkoitetaan yleisesti menetelmää, jota useimmiten sovelletaan laadullisen tutkimuksen aineiston analysointiin. Sisällönanalyysiä itseään voidaan pitää menetelmänä, tai sitä voidaan soveltaa tapauksen mukaan.⁶⁸ Sisällönanalyysillä voidaan tarkoittaa siis periaatteessa lähes mitä tahansa kirjallisen, kuullun tai nähdyn sisällön analysointiin käytettyä menetelmää.

⁶⁴ Eskola&Suoranta 1998, 19

⁶⁵ Varto, J. 1992, 86

⁶⁶ Varto, J. 1992, 86

⁶⁷ Varto, J. 1992, 87

⁶⁸ Tuomi & Sarajärvi 2009, 91

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto voi olla monenlaisessa erilaisessa muodossa ja sitä voi olla valtavasti. Sisällönanalyysin tarkoituksena on saada tutkimuksen punainen lanka esiin – ja saada tutkimuksesta mielenkiintoisia tuloksia. Ajatuksena on, että tutkija keskittyy johonkin asiaan, mikä vaikuttaa aineistossa kiinnostavalta, ja poimii aineistosta kaiken siihen liittyvän. Tutkija Timo Laine on tiivistänyt sisällönanalyysin idean yksinkertaisesti niin, että aluksi tehdään päätös, mitä aineistosta nostetaan tärkeimmäksi. Seuraavaksi aineisto luetaan läpi ja datasta valitaan tiukasti ne aiheet, jotka liittyvät valittuun aiheeseen. Tämän jälkeen merkityt aiheet kerätään erilleen muusta aineistosta ja käsitellään luokittelemalla, teemoittelemalla tai tyypittelemällä.⁶⁹

Tuomi ja Sarajärvi toteavat, että kun aineistosta on valittu mielenkiintoinen, tärkeä aihe, tulee aineisto käydä läpi etsien sieltä kaikki aiheeseen liittyvät asiat. Tällä tarkoitetaan aineiston koodaamista.

Tämänkaltainen työskentely antaa tutkijalle paljon vapautta tutkittavan aineiston suhteen. Menetelmässä on myös haasteensa: aineistossa on tavallisesti monia mielenkiintoisia aiheita, jotka nousevat tekstistä esiin. Tutkijan täytyy siis osata olla määrätietoinen ja tiedostaa, että kaikkia kiinnostavia asioita ei ole mahdollista tutkia käsillä olevassa tutkimuksessa.⁷⁰ Sisällönanalyysin tekeminen asettaa näkemykseni mukaan tutkijan haastavaan tilanteeseen myös tutkimuskysymyksen muotoilun kanssa: tutkimuskysymys kristallisoituu vasta siinä vaiheessa, kun tutkija alkaa tehdä sisällönanalyysiä – eli tutkija joutuu sietämään sen, että tutkimuskysymys ei ole vielä tarkentunut ennen aineiston keruuta.

⁶⁹ Tuomi & Sarajärvi, 2009, 92

⁷⁰ Tuomi&Sarajärvi, 2009, 92

4 TUTKIMUKSEN VALMISTELU

4.1 Tutkimusmenetelmien ja aineiston keruun menetelmien valinta

Tutkielmani on laadullinen tutkimus, jonka aineistona toimii laaja kyselylomakkeella kerätty data. Aineiston hankinnassa pääpaino on avoimissa kysymyksissä – näin ollen suurin osa tutkimuksen datasta on avoimia tekstivastauksia. Aineistoa tutkitaan aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä: tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä kaikkia seikkoja tutkittavaan ilmiöön liittyy.

Kyselylomaketta on perinteisesti hyödynnetty määrällisen tutkimuksen aineistona. Koin kyselylomakkeen laatimisen kuitenkin tähän tutkimukseen liittyen aiheelliseksi, sillä rintaliivit on aiheena hyvin henkilökohtainen. Vaatevalintoihin liittyvät tutkimukset liittyvät aina henkilökohtaisiin valintoihin, ja rintaliivit on erityisen herkkä ja henkilökohtainen aihe. Oletin saavani kyselylomakkeella laajemman ja moniulotteisemman vastausdatan, kuin vaihtoehtoisesti olisin saanut haastattelujen avulla.

Analysoin tutkimusaineistoani aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla: teemoittelen tutkimusdataa ja etsin vastauksia tutkimuskysymyksiini. Hyödynnän aineiston analyysissä myös määrällisen tutkimuksen menetelmiä, sillä osa kyselylomakkeen kysymyksistäni on kysymysmatriiseja sekä tietyn vastausvaihtoehtomäärän sisältäviä kysymyksiä. Myös näitä kysymyksiä käsittelemällä tuotan vastausmateriaalia tutkimuskysymyksiini.

4.2 Kysymyslomakkeen suunnittelu ja toteuttaminen

Kyselylomake

Kyselylomaketta laatiessa tutkijalla on oltava mielessä selkeät tavoitteet siitä, mitä kyselyllä halutaan saavuttaa. Kyselytutkimuksen onnistumisen kannalta on oleellista, että kyselylomake tuottaa tietoa tutkijan tutkimuskysymyksiin. Onnistuneessa kyselylomakkeessa on huomioitu kolme näkökulmaa: tutkimusnäkökulma → mitä

tutkitaan, vastaajan näkökulma → keneltä tietoa kerätään sekä analyysiohjelman näkökulma → miten tietoa aiotaan analysoida ja hyödyntää.⁷¹ Hyvän ja toimivan kysymyslomakkeen suunnitteluun on hyvä käyttää aikaa, sillä se on jo tärkeä osa itse tutkimuksen tekemistä.

Onnistuneessa kysymyslomakkeessa on selkeä rakenne, ja se houkuttelee vastaamaan. Onnistuneen tutkimuksen kannalta on oleellista, että tietoa saadaan kerättyä tarpeeksi suurelta otokselta. On siis ensiarvoisen tärkeää, että kyselylomake on suunniteltu niin, että siihen halutaan vastata. Kysymyslomake on myös hyvä varustaa kiinnostavalla saatekirjeellä, jotta vastaaja innostuu avaamaan kyselyn ja tutustumaan siihen. Kysymyslomakkeeseen vastaaminen on aina pois vastaajan muusta ajasta, joten vastaajaa on syytä kohdella kunnioittavasti. On hyvä saada kysymyslomakkeeseen vastaaja tuntemaan itsensä tärkeäksi vastatessaan lomakkeeseen.⁷²

Hyvän kyselylomakkeen alkuun tulee sijoittaa selkeitä, yksinkertaisia ja helppoja kysymyksiä, joiden miettimiseen ei tarvitse käyttää liikaa aikaa. Näillä kysymyksillä herätetään vastaajan mielenkiinto kysymystä kohtaan. Tämän jälkeen kyselylomakkeessa voi keskittyä vaikeisiin ja miettimistä vaativiin kysymyksiin. Kyselylomakkeessa on hyvä olla erilaisia kysymystyyppejä, jotta tutkimustulos on mahdollisimman luotettava ja että vastaajan mielenkiinto pysyy yllä. Loppua kohden kysymyksiä kevennetään, ja mahdolliset taustakysymykset on hyvä jättää aivan loppuksi.⁷³

Rintaliivikyselylomakkeen laatiminen

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat muotoutuneet Syventävän vaateussuunnittelun kurssia varten laatimani kyselyn sekä siihen saatujen vastausten pohjalta. Suunnittelu- ja tuotekehitysprojektin tavoitteena oli perehtyä rintaliiveihin tuotteena ja pohtia, kuinka rintaliivejä voisi muotoilla uudella tavalla. Laadin kyselylomakkeen suunnitteluprosessini tueksi, sillä olin kiinnostunut kuulemaan

⁷¹ Silen 2014

⁷² Silen 2014

⁷³ Silen 2014

kuluttajien ajatuksia koskien vaatekappaletta, josta käydään näkemykseni mukaan melko vähän yleistä julkista keskustelua.

Samaan aikaan syventävän vaatetus suunnittelukurssin kanssa osallistuin Lomaketutkimuksen perusteet -kurssille, jonka suoritukseen kuului oman kyselylomakkeen laadinta. Olin saanut ajatuksen yhdistää tutkimuksellisen kyselylomakkeen ja sen avulla kerätyn kuluttajatiedon vaatetus suunnitteluprojektiin. Perinteisen mallistosuunnittelun sijaan olin päättänyt tehdä syventävälle vaatetus suunnittelun kurssille uudenlaisen, tutkimuksellisen suunnittelu- ja tuotekehitysprojektin ja halusin kokeilla, kuinka tutkimuksellisuutta voisi käytännössä hyödyntää vaatesuunnitteluprosessissa. Tämän vuoksi yhdistin lomaketutkimuskurssin ja vaatetus suunnittelukurssin ja suunnittelin kyselylomakkeeni kumpaakin kurssia varten. Tätä samaa kysymyslomaketta ja sitä varten kerättyä tietoa olen päättänyt käyttämään tutkimusaineistona myös tässä Pro Gradu -tutkimuksessani.

Tilastotieteen oppiaineeseen kuuluva Lomaketutkimuksen peruskurssi oli yksi mielenkiintoisimmista kursseista, joille olen osallistunut. Kurssilla oivalsin, että kyselylomakkeen huolellinen laatiminen on ensiarvoisen tärkeää hyvän tutkimuksen tekemisen kannalta. Käytin kyselylomakkeeni laatimiseen paljon aikaa ja vaivaa ja muokkasin sitä monta kertaa ennen sen julkistamista. Sain kyselylomaketta varten palautetta ja kehitysehdotuksia sekä tilastotieteen opettajalta että vaatetus suunnittelun opettajaltani, ja lisäksi opiskelukavereiltani.

Oivalsin kurssilla, että kyselylomakkeen on oltava tarpeeksi tiivis, jotta vastaajan mielenkiinto pysyy yllä. Lomakkeen alkuun on hyvä sijoittaa muutamia nopeasti vastattavia ja helposti ymmärrettäviä kysymyksiä, jotta vastaaja saa nopeasti juonesta kiinni. Kaikki kysymykset ja sanamuodot on syytä olla samassa muodossa ja ne on muotoiltava niin, että kysymykset ovat ymmärrettävissä yksiselitteisesti. Olen toisinaan omakohtaisesti huomannut vastatessani kyselylomakkeisiin, että huono tai epäselvä kysymyksen asettelu vaikuttaa suoraan vastausinnokkuuteeni – kysymysten huolellisella miettimisellä on todella merkitystä.

Kysymyslomaketta suunnitellessani otin laajaksi lähtökohdakseni rintaliivien käyttämisen ja käytettävyyden kokemuksen. Halusin selvittää, minkälaisia kokemuksia

ja ajatuksia naisilla on liittyen rintaliivien muotoiluun ja ulkonäköön. Halusin selvittää, minkälaiset rintaliivien ominaisuudet kuluttajat kokevat tärkeiksi ja liittykö markkinoiden tämänhetkiseen rintaliivivalikoimaan joitain haasteita tai ongelmia. Kysyin kuluttajilta myös, minkälaisia rintaliivejä he haluaisivat ostaa. Kyselyn alkuun sijoitin kysymyksiä kuppikoosta sekä rintaliivien ostotottumuksista. Rintaliivien ostotiheyteen ja -paikkoihin liittyvät kysymykset eivät ole tutkimukseni kannalta varsinaisesti oleellisia seikkoja, mutta ne johdattelivat vastaajan hyvin aiheeseen.

Kun kyselylomakkeeni oli valmis ja olin saanut hyväksynnän siirtää se Webropol-alustalle, jaoin linkkiä kyselyyni omalla Facebook-sivullani sekä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan sähköpostilistan kautta. Mukaan liitin saatetekstin, jossa kerroin kuka olen ja mitä olen tekemässä. Kerroin saatteessa myös, että vastaajien henkilöllisyys ei tule tietooni ja vastaukset tulevat ainoastaan oman tutkimusprojektini käyttöön. Julkaisin linkin 1.4.2015 aamulla, ja suljin kyselyn linkin vuorokauden kuluttua avaamisesta, kun olin saanut siihen 276 vastausta. Sain mielestäni hiottua kyselystäni selkeän, tiiviin ja kiinnostavan. Tätä tukee se, että sain kerättyä kyselyyni paljon vastauksia lyhyen ajan sisällä.

Sain kyselylomakkeeseen paljon enemmän vastauksia kuin olin odottanut. Tämän vuoksi en ehtinyt käydä koko dataa läpi analyttisesti ja kokonaisvaltaisesti suunnittelukurssin puitteissa. Opettajani suosituksesta päätin jatkaa aiheen käsittelyä Pro Gradu -työssä. Käytännössä jatkoin Pro Gradu -työni puitteissa samojen tutkimuskysymysten käsittelyä kuin suunnitteluprojektissani, mutta vielä analyttisemmin ja jäsennellymmin.

4.3 Aineiston valmistelu analyysiin

Olen laatinut tämän tutkielman aineistona käytetyn kyselylomakkeen Webropol-alustalle ja koostanut sen yhdeksästä kysymyksestä. En määritellyt mitään kysymystä vastaajalle pakolliseksi, vaan vastaaja on itse saanut päättää, kuinka vastaa lomakkeeseen. Avasin kyselyn julkiseksi 1. päivä huhtikuuta 2015 kello 08.13 ja suljin sen 2. päivä huhtikuuta 2015 kello 09.54. Kyselyyn lähetettiin tänä aikana 276 vastausta. Lisäksi kysely oli avattu vastausta lähettämättä 144 kertaa. Sain tavoitettua kyselyyn paljon enemmän vastaajia ja myös huomattavasti nopeammassa ajassa, kuin

olin etukäteen olettanut. Suunnitelmani oli pitää kyselyä auki noin viikon ajan ja tavoittaa noin sata vastaajaa.

Kyselylomakkeen ensimmäinen kysymys ja tutkielmani ainoa varsinainen taustakysymys on "*Mitä kuppikokoa käytät useimmiten?*" Tämän kysymyksen tarkoituksena oli saada kerättyä vastausdataa eri kokoisilta naisilta. Halusin selvittää, miten suomalaisten naisten koot jakautuvat ja eroavatko eri kuppikokoja käyttävien naisten kokemukset merkittävästi toisistaan. Vastausvaihtoehtoina kysymyksessä ovat A, B, C, D, E, F, G ja *joku muu*. Jälkikäteen arvioituna olisi ollut järkevämpää poistaa kyselystä vastausvaihtoehto *joku muu* ja korvata se vaihtoehdoilla *pienempi kuin A* ja *suurempi kuin G* – näin olisin saanut vielä tarkemman selvityksen kyselyyn vastanneiden naisten kuppikoosta.

Kyselylomakkeen toinen ja kolmas kysymys ovat myös monivalintakysymyksiä – näissä selvitin, mistä ja kuinka usein vastaajat pääsääntöisesti ostavat uusia rintaliivejä itselleen. Nämä kysymykset eivät tuo merkittävää tietoa tutkimusongelmaani, mutta lisäsin ne kyselyyn, sillä ne johdattelevat vastaajan hyvin aiheeseen. Olen kuitenkin huomioinut kysymysten vastaukset sisällönanalyysissä. Kyselyn neljännessä kysymyksessä selvitän kysymysmatriisin avulla, kuinka merkityksellisiä tietyt ominaisuudet ovat vastaajille ja viidennessä kysymyksessä tiedustelen, toivoisivatko vastaajat uudenlaista muotoilua tai enemmän valikoimaa tiettyihin rintaliivien osaluosiin.

Kuudes kysymys koskee urheilurintaliivien käyttämistä muulloin, kuin liikunnan yhteydessä (vaihtoehdot kyllä/ei). Seitsemäs kysymys on edelliseen kysymykseen liittyvä avoin kysymys, jossa pyydän vastaajia kertomaan syitä urheilurintaliivien käyttämiseen muulloin kuin urheilun yhteydessä. Kahdeksas ja yhdeksäs kysymys ovat myös avoimia kysymyksiä – kysymykset käsittelevät vastaajien kokemuksia rintaliivien yhdistämiseen muiden vaatteiden kanssa sekä sitä, minkälaisia rintaliivejä kuluttajat haluaisivat ostaa ja onko olemassa joitain asioita, joita kuluttajat ihmettelevät liittyen rintaliivien ostamiseen ja kuluttamiseen.

Kyselylomakkeen laatiminen ja sillä tiedon kerääminen liittyy useimmiten kvantitatiiviseen tutkimukseen. Tällöin oleellista on tiedon operationalisointi, eli tiedon

muuttaminen muuttujiksi. Operationalisoinnissa on käytännössä kyse mitattavan tiedon muuttamisesta numeroiksi.⁷⁴ Koska tutkielmani on luonteeltaan laadullista, en ole tehnyt operationalisointia liittyen kaikkiin vastauksiin – olen ainoastaan jaotellut vastaajat neljään eri ryhmään taustakysymyksen vastausten perusteella. Tässä tutkielmassa tutkin ensisijaisesti rintaliivien käyttämiseen ja ostamiseen liittyviä kokemuksia ja odotuksia, joten olen käsitellyt koko vastausdataa aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin – tavoitteenani tässä tutkielmassa on tutkia ilmiötä. Kuten Alasuutari on maininnut, tieteellisessä tutkimuksessa ei kuitenkaan aina ole välttämätöntä tehdä tiukkaa rajaa kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen välille – joten tutkimukseni hyödyntää näkökulmia ja menetelmiä molemmista näkökulmista.

Aloitin aineiston analyysin jakamalla kyselyvastaukset Webropol-ohjelmassa tiettyihin ryhmiin vastaajien ilmoittaman rintaliivien kuppikoon mukaan eli kyselylomakkeen ensimmäisen kysymyksen vastausten mukaan. *Koko* on näkemykseni mukaan vaikeasti määriteltävissä oleva termi – missään ei määritellä tarkasti, minkä kokoinen on pienirintainen tai isorintainen nainen. Kuluttajat ovat yksilöllisen kokoisia – pelkkä kuppikokokaan ei kerro vastaajan vartalon koosta tai pituudesta tai rintojen muodosta. Päätin tehdä kuitenkin karkean jaon vastausdataani: erottelin erikseen A-kupin käyttäjät (määritelmäni mukaan pienirintainen), B- ja C-kupin käyttäjät (määritelmäni mukaan keskikokoiset) sekä D-, E-, F- ja G-kupin käyttäjät (määritelmäni mukaan isorintaiset). Erottelin vielä omaksi ryhmäkseen *joku muu* -vastausvaihtoehdon valinneet – eli pienempää kuin A-kuppia sekä suurempaa kuin G-kuppia käyttävät vastaajat. Vastauksia analysoidessa ilmeni, että moni B- tai C-kuppia käyttävä nainen mieltää itsensä isorintaiseksi tai pienirintaiseksi – näin ollen laatimaani jaottelua ei voi pitää varsinaisena totuutena. Päätin kuitenkin tehdä jaottelun selkeyttämään vastausten analysointia.

⁷⁴ Silen 2014

Mitä kuppikokoa käytät useimmiten?

	lkm	%
A	42	15,2
B	66	23,8
C	51	18,4
D	45	16,2
E	29	10,5
F	14	5,1
G	11	4,0
joku muu	17	6,1
Total	276	100,0

kuva 1: vastaajien kuppikoon jakautuminen

Pienirintaiset – eli A-kupin käyttäjät -ryhmä koostuu 42 vastaajasta eli ryhmä kattaa 15,2% kaikista vastaajista. Keskikokoisten naisten eli B- ja C- kuppia käyttävien vastaajien ryhmässä on 117 vastaajaa eli 42,4% kaikista vastaajista. D–G-kuppia pääsääntöisesti käyttävien naisten eli isorintaisten naisten vastaajaryhmässä on 99 vastaajaa eli 35,9% kaikista vastaajista. Joku muu -vastausvaihtoehdon valinneita naisia on 17 eli 6,2% kaikista vastaajista.

Tutkielmani otos on 276 vastaajaa. Suomessa on ollut Tilastokeskuksen mukaan 31. joulukuuta vuonna 2015 2 786 000 naista.⁷⁵ Tässä luvussa on kuitenkin mukana kaikki suomen naiset, eli myös lapset, jotka eivät kuulu rintaliivien käyttäjiin. Otosta voidaan pitää Pro Gradu -laajuiseen työhön näkemykseni mukaan melko kattava, ja sitä voidaan pitää ainakin suuntaa-antavana otoksena suomalaisten naisten rintojen koosta ja rintaliivien käyttötottumuksista. Kyselyssä en tiedustellut taustakysymyksenä vastaajien ikää, sillä halusin kerätä tietoa ainoastaan koon perusteella. Avointen vastausten analysoinnista voin kuitenkin päätellä, että kyselyyn on vastannut hyvin eri-ikäisiä vastaajia.

⁷⁵ http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

Olen käyttänyt tutkimusaineiston analyysiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Kyselylomaketta laatiessa en ollut suunnitellut Pro gradu -työni tarkkaa näkökulmaa tai tutkimuskysymyksiä, vaan ne ovat muotoutuneet tutkielman tekemisen edetessä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi sopii analyysitavaksi, sillä tutkielmani keskittyy tutkimaan olemassa olevaa aineistoa mahdollisimman monipuolisesti.

Jaettuani vastaukset Webropol-ohjelmassa omiin ryhmiinsä koon mukaan, tulostin vastaukset ja aloin tehdä teemoittelua värikynien avulla. Tutkimusongelmanani tässä tutkielmassa on selvittää, minkälaisia odotuksia ja minkälaisia kokemuksia suomalaisilla naisilla on liittyen rintaliivien käytettävyyteen. Määrittelin, että haluan erotella vastausdatasta kommentteja, jotka liittyvät selkeästi rintaliivien ulkonäköön, käyttömukavuuteen, ostamiseen sekä muuhun pukeutumiseen vaikuttaviin tekijöihin. Tämän määrittelyn tekeminen oli oleellista, sillä vastausdatasta olisi voinut löytää vielä vaikka mitä muuta tutkittavaa. Tehtyäni värikoodausta, aloin ryhmitellä vastauksia Excel-taulukoihin.

5 KYSELYN TULOKSET

Pro Gradu -työni tavoite on kartoittaa tietoa siitä, minkälaisia odotuksia ja minkälaisia kokemuksia suomalaisilla naisilla on liittyen rintaliivien käytettävyyteen, käyttömukavuuteen ja ulkonäköön ja kuinka nämä vertautuvat keskenään. Tutkielman teoriapohjana toimii kuluttajatytyväisyyden mittarina käytetty vertailu odotuksista ja todellisista koetuista kokemuksista. Tässä kappaleessa analysoin teemoittelemani ominaisuuksia liittyen kuluttajien ennakko-odotuksiin ja toiveisiin liittyen rintaliiveihin. Tiedot on kerätty kysymyslomakkeeni eri kysymyksistä. Luku jakautuu kahteen osaan: kuluttajien ennakko-odotuksiin rintaliivien ostamiseen, ulkonäköön ja käyttömukavuuteen liittyen sekä kuluttajien koettuihin kokemuksiin rintaliivien ostamiseen, ulkonäköön ja käyttömukavuuteen liittyen.

5.1 RINTALIIVEIHIN LIITETTYJÄ TOIVEITA JA ENNAKKO-ODOTUKSIA

Ennakko-odotuksia liittyen rintaliivien ostamiseen

Vastauksista nousi esille monen vastaajan toive monipuolisesta valikoimasta alusvaateliikkeissä ja vaatekaupoissa. Moni vastaaja kertoi, että muunlaisia rintaliivejä voisi mahdollisesti olla tarjolla nettikaupoissa, mutta sovittamatta ostaminen tuntuu ajatuksena haasteelliselta.

"Onhan olemassa laajempaa kokovalikoimaa tarjoavia erikoisliikkeitä ja nettikauppoja, mutta en voisi ostaa sovittamatta, joten olen paikkakunnan alusvaatetarjonnan armoilla."

[haluaisin ostaa] *"Sellaisia, joissa ei ole niitä kauheita rautoja rinnan alla. Minun kroppaani sellaiset eivät istu, ovat hyvin epämukavia. Pari vuotta sitten eräessä liikkeessä valitin tästä, niin myyjä vain totesi, että kaikissa on sellaiset tuet. Se ahdisti minua valtavasti. Olen sen jälkeen yrittänyt selvittää vanhoilla liiveillä. Olisikohan nyt kaupoissa muunkinlaisia? Voisin käydä itse asiassa kastomassa."*

Ennako-odotuksia liittyen rintaliivien käyttömukavuuteen ja käytettävyyteen

Tutkimukseni tuloksista selviää, että rintaliivien käyttömukavuus on naisille hyvin merkittävä ominaisuus. Kysymysmatriisissa (kysymys numero 4) kysyin erilaisten ominaisuuksien merkittävyyttä – 76,4% vastaajista piti sitä, että *rintaliivit tuntuvat päällä hyviltä ja mukavilta*, hyvin merkityksellisenä ominaisuutena (vastausvaihtoehto 1). Myös se, että rintaliivit tukevat rintoja tarpeeksi, koettiin merkitykselliseksi: 69,2%:lle vastaajista tukevuus on joko hyvin merkityksellinen tai merkityksellinen ominaisuus.

Pienirintaiset naiset

66,7% pienirintaisista vastaajista pitää hyvin merkityksellisenä sitä, että rintaliivit tuntuvat päällä hyviltä ja mukavilta. Myös toisen ääri laidan vastaajia löytyi: 16,7%:lle vastaajista asia ei ollut ollenkaan merkityksellinen. Vastaukset liittyen kysymykseen rintaliivien tukevuudesta olivat jakautuneet varsin tasaisesti – rintaliivien tuoma tuki ei ole siis ensisijaisen tärkeää tai ei-tärkeää pienirintaisille naisille.

Avoimissa vastauksissa korostuivat odotukset liittyen siihen, että rintaliivien toivottiin tuntuvan yleisesti ottaen mukavilta. Myös säätömahdollisuuksia kaivattiin, sekä mahdollisimman sopivan kokoisia rintaliivejä.

"Haluaisin ostaa mukavia (siis oikeasti mukavia, ei mukavia ensimmäisen 30 minuuttia..), ehkä tästä johdettuna omiin muotoihin säädeltävissä olevia rintsikoita. Kuppien muodot tuntuvat kaikkialla olevan samanlaiset, niissä saisi olla muutakin eroa kuin vain koko. Ja hyvännäköisiä tietysti!"

"Haluaisin ostaa olkaimettomia rintaliivejä esim. balconette mallisia rintaliivejä. Toivoisin enemmän valikoimiin vaihtoehtoja, joista saa olkaimet irroitettua. – – haluaisin enemmän vaihtoehtoja myös pienempiin kokoihin."

Keskikokoiset naiset

Keskikokoisista naisista 73,5% pitää hyvin merkityksellisenä sitä, että rintaliivit tuntuvat päällä hyviltä ja mukavilta. Vastaajista 34,2% piti rintaliivien tukevuutta hyvin merkityksellisenä ominaisuutena. Keskikokoisten naisten vastauksissa esiintyivät samat ominaisuudet kuin pienirintaisten naisten odotuksissa: mukavan tuntuisia ja huomaamattomia rintaliivejä toivottiin.

"Haluaisin ostaa ja käyttää vain täysin rautalangattomia, pehmeitä liivejä, niin kuin urheiluliivit. Toki ostaisin mielelläni kauniimpia liivejä, jos niitä olisi tarjolla yhtä mukavina."

"Saisi olla puuvillaisia ja jopa täysin villaisia rintaliivitoppeja! :) Pientä muotoilua rintojen kohdille, alle riittävän pehmeä ja hyvin joustava mutta tukea antavaa kuminauhaa tms, ja thats it! Pidän myös kauniista ja naisellisista puuvillarintaliiveistä, mutta kaarituille pitäisi kehittää jokin vaihtoehto... :) tärkeintä on ettei mikään hankaa, purista tai tunnu ikävältä vain ulkonäön takia!"

"Haluaisin ostaa sopivia liivejä, joiden keskiosa ei paina rintaani. Ja urheiluliivejä, jotka eivät aiheua päänsärkyä olkaimillaan."

" – – - etsin sellaisia joiden käyttöä ei oikeastaan edes huomaa, joiden materiaali olkainten, kupprien ja selkäosan kohdalta on tosi pehmeää eikä paina. Lisäksi sellaisia jotka eivät kovin helposti "väsähdä" kupprien kohdalta käytössä eli kupin yläreuna alkaa taipua ulospäin."

Isorintaiset naiset

Isorintaisista naisista 81,8%:lle rintaliivien tuntuminen hyviltä ja mukavilta on hyvin merkityksellistä. Tässä on huomattavissa siis selkeä ero pienirintaisiin ja keskikokoisiin naisiin: isompirintaisille naisille rintaliivien fyysinen käyttömukavuus on keskimääräisesti vielä merkityksellisempää kuin pienirintaisille kuluttajille. Myös hyvä tuki on oleellista isokokoisille naisille: 64,6% isorintaisista naisista piti rintaliivien tarjoamaa tukea hyvin merkityksellisenä ominaisuutena. Isorintaisten naisten

käyttömukavuuden odotuksiin liittyvissä vastauksissa korostuivat myös toiveet oikean kokoisten rintaliivien löytämisestä: hyvin monessa vastauksessa oli mainittu, että vaikka kuppikooltaan oikean kokoisia rintaliivejä löytyisi, tarpeeksi pientä ympärysmittaa on hyvin vaikea löytää. Isorintaisten naisten odotuksissa korostuivat myös toiveet liittyen olkaimiin ja niiden toimivuuteen.

"Kauniita, hyvinistuvia ja kohtuuhintaisia. Normaaleissa kaupoissa isoja kuppeja on vain isoilla ympärysmitoilla, ihan kuin isorintaisia mutta rinnan alta kapeita ihmisiä ei olisi olemassa."

"Massatuotettujen liivien ongelma on myös istuvuus: kun yksityiskohdissa oikaistaan, saadaan aikaan käyttökelttomia vaatteita jotka eivät käy kaupaksi edes alessa ja lentävät kaupoista roskiin. Missä ekologisuus?! Markkinoilla on vajausta kohtuuhintaisista, tyylikkäästä ja käyttökelpoisista liiveistä."

"Haluaisin ostaa leveäolkaimisia mutta samaan aikaan kauniita liivejä isoille rinnoille, ja rintaliiveissä tulisi olla proteesitasku sekä tarpeeksi korkeat reunat miehustalla, jotta rintaproteesini peittyä kauniisti. Proteesin takia en voi enää pitää matalia balconette-liivejä joista aikaisemmin tykkäsin eniten. Liivien tulisi olla myös kauniita, sillä korkealle miehustaan nousevat liivit näkyvät hyvin usein paidan kauluksesta/kaula-aukosta."

Erikoiskokoiset naiset

Erityisen pienten ja erityisen suurten rintaliivien käyttäjien joukosta 88,2% pitää rintaliivien tuntumista päällä hyviltä ja mukavilta hyvin merkityksellisenä.

Ennako-odotuksia liittyen rintaliivien ulkonäköön

Rintaliivien ulkonäköön liittyvät kommentit ja toiveet voi karkeasti jaotella kahteen eri koulukuntaan: naiset toivoivat sekä mahdollisimman neutraaleja ja huomaamattomia liivejä että mahdollisimman värikkäitä ja persoonallisia rintaliivejä. Osa naisista piti ehdottoman tärkeänä sitä, että rintaliiveissä ei olisi ylimääräistä pitsiä tai muuta koristetta, etteivät ne näkyisi vaatteiden läpi. Osa taas nimen omaan toivoi tätä

perustellen sillä, että joutuu muuten pukeutumaan määrätynlaisesti – piiloon jäävillä rintaliiveilla on tällöin nimen omaan mahdollista korostaa omaa persoonaa.

Rintaliiveissa ei perinteisesti korostu sesonkiajattelu, joten erilaisia rintaliivejä erilaisiin tilanteisiin on vastaajien mukaan yllättävän vaikea löytää. Monet toivoivat ulkonäöltään erilaisia rintaliivejä eri tilanteisiin ja yhdistettäväksi erilaisten vaatteiden kanssa.

Pienirintaiset naiset

Pienirintaiset naiset toivoivat rintaliivien ulkonäköön liittyen monipuolista värivalikoimaa. Moni pienirintainen toivoi löytävänsä enemmän pitsisiä ja naisellisia rintaliivejä. Toppausten määrä korostui pienirintaisten naisten vastauksissa – moni toivoi löytävänsä vain kevyesti topattuina rintaliivejä runsaiden toppausten sijaan.

"Pienirintaisena en tarvitse rintaliivien tukea ollenkaan vaan käytän niitä ulkonäkösyistä. Haluan hieman korostaa rintojani, en niinkään suurentaa, eli en pidä liian topatuista malleista. Rintaliivit ovat yllättävän painavia ja varsinkaa minulle kaaritetut ja muut rakennelmat eivät ole välttämättömiä, mutta ilman niitä vaihtoehdot monesti ovat pelkkiä kankaisia sloggeja tai lasten nallekuvioisia liivejä."

"Haluaisin ostaa kauniita rintaliivejä, jotka eivät näy vaatteiden alta ja jotka tukisivat lattarintaisen varustusta edes jotenkin. Materiaalien tulisi olla mukavat ihoa hellivät ja painon jakauduttava koko rinnan ympäröivän leveydeltä ja korkeudelta. – –"

"[haluaisin ostaa] Mukavia ja hyvännäköisiä. Sellaisia, joissa on mielenkiintoisia printtejä, väriyhdistelmiä ja yksityiskohtia. Valitettavasti usein liivien upea ulkonäkö tarkoittaa varsinkin pienirintaisille sitä, että liivit ovat hyvin epämukavat käyttää."

"Ylenmääräiset pitsit ja hörsökkeet tuntuvat turhilta, koska niiden päälle pitäisi laittaa vähintään kaksi kerrosta villapaitoja, etteivät ne näy läpi. Ts. makuuhuonerintaliiveja myydään arkikäyttöön. :) – –"

" -- [haluaisin ostaa] Tyyliä pelkistettyä, mutta muodoiltaan kokeellisia - eli ei tarvi olla pitsejä, röyhelöitä, rusetteja tms. vaan joku kokeellinen juju esim leikkauksissa ja olkaimien käytössä. Liivejä joiden vilahtaminen ei haittaa."

"Olisi hienoa, jos tavallisistakin vaatekaupoista löytyisi kooille 70A-B toppaamattomia tai vain kevyesti topattuja rintaliivejä. Tai ylipäätään tuon koon rintaliivejä, joita ei olisi suunniteltu lähinnä 11-14 -vuotiaille. Olisi todella hienoa, jos pienimmillekin kooille olisi tarjolla koristeellisia rintaliivejä ilman nyrkinkokoisia toppauksia ja tummemmissa sävyissä."

Keskikokoiset naiset

Keskikokoisten naisten toiveissa ja ennakko-odotuksissa liittyen rintaliivien ulkonäköön korostuivat toiveet liittyen väreihin ja erilaisiin kuoseihin. Olkaimiin kaivattiin monipuolisia vaihtoehtoja.

"Joka liiveissä tuntuu olevan pitsiä, tai sitten vaihtoehtona ovat mustat ja valkoiset perusliivit. Haluaisin värikkäitä, mutta simppeleitä liivejä. Mielestäni naisellisuutta voi korostaa pitsittäkin. Kaipaisin jotain tavallisten ja urheilurintaliivien välimuotoa, eli ehkä peittävämpiä vaihtoehtoja."

"Naisellisa, persoonallisia joissa olisi värikkäitä kuoseja. Rintaliivien kuvioinnit tuntuvat usein persoonattomilta ja tylsiltä, vaikka alusvaatteilla nimenomaan olisi mahdollista ilmaista juuri omaa persoonaa (vaikka muuten työssä vaadittaisiin konservatiivisempaa pukeutumista)."

"Osataisin enemmän värikkäitä liivejä. -- Ihmettelen esimerkiksi olkainten huonoa vaihteluvalikoimaa, nehän ovat niin samanlaisia kautta linjan. Isorintaiselle olkaimet ovat kuitenkin tärkeät, mutta ei ole kiva mitään mammaolkaimia (lapsettomana) kuitenkaan pitää."

Isorintaiset naiset

Isorintaisten naisten ennakko-odotuksissa rintaliivien ulkonäköön liittyen korostuivat kauneuteen ja värikyyteen liittyvät toiveet. Isorintaiset naiset toivoivat myös yksinkertaisen tyylikkää, pitsittömiä rintaliivejä sekä sellaisia, joissa ei olisi runsaita toppauksia.

"Toivoisin myös noihin "erikoiskokoihin" samaa herkkullista väri- ja mallivalikoimaa kuin normikokoihin - yleensä ne erikoiskoot kun ovat "mummomalleja."

"Haluaisi naisellisia pitsiunelmia, rajuja niittejä, eri kuoseja ja kuvioita yms. Myös isompiin kuppikokoihin!"

"Haluaisin söpöjä ja minimalistisia liivejä isorintaisille. En halua pinkkejä pitsiliivejä, joihin on ripustettu rusetteja, helmiä tai muuta yltiöfeminiinistä tilpehööriä."

"Yksinkertaisia! Inhoan ylimääräistä pitsiä ja muuta koristelua. Pidän eniten mustista tai ihonvärisistä yksinkertaisista liiveistä. Ketjuliikkeiden koot ovat myös pieniä, harvoin löytyy siis kohtuuhintaisia liivejä kapealle, mutta isorintaiselle naiselle."

Isoissa koossa ei ole kauniita malleja juuri ollenkaan minun kokoiselleni, vaan pelkästään mummomalleja. (tylsää mustia, valkoisia ja beigejä). Isoissa koissa pitäisi aina olla kuitenkin leveät olkaimet ja suht leveä selkäosa, ei silti tarkoita että pitää suunnitella tylsiä liivejä isoihin kokoihin.

Erikoiskokoiset naiset

Suurempaa kuin G-kuppia ja pienempiä kuin A-kuppia käyttävien naisten vastauksissa korostui ensisijaisesti käyttömukavuuteen liittyvät seikat – moni vastaaja ei ollut edes maininnut ulkonäköön liittyviä toiveita.

"Haluaisin ostaa sopivia liivejä, jotka tuntuvat mukavilta ja näyttävät hyvältä eivätkä liikaa näy vaatteiden alta. Tämä tuntuu aivan täysin mahdottomalta yhtälöltä."

5.2 RINTALIIVEIHIN LIITETTYJÄ KOETTUJA KOKEMUKSIA

Luvussa 5.2 käsittelen naisten koettuja kokemuksia liittyen rintaliivien hankkimiseen sekä kokemuksiin liittyen olemassa oleviin rintaliivivalikoimiin. Käsittelen jokaisen alaluvun ensin yleisesti ja tämän jälkeen neljän eri vastaajaryhmän näkökulmasta.

Yleisesti ottaen naisten kokemukset liittyen rintaliivien hankkimiseen ja rintaliivivalikoiman käyttömukavuuteen, käytettävyyteen, kokovalikoimaan ja ulkonäköön olivat haasteellisia. Vastauksia analysoidessa esiin nousi jopa lähes jokaisen vastaajan negatiiviset kokemukset liittyen rintaliiveihin.

Jotain kehitettävää liittyen rintaliiveihin toivoi 97,1% kaikista kyselyyn vastanneista. Tämä selviää kyselylomakkeeni kysymyksestä numero 5, jossa kysyin: *toivoisitko enemmän valikoimaa tai uudenlaista muotoilua erityisesti johonkin seuraavista osaluista?* Eniten uudistusta kaivataan rintaliivien käyttömukavuuteen: 60,4% kysymykseen 5 vastanneista kertoi toivovansa enemmän valikoimaa tai uudenlaista muotoilua nimen omaan rintaliivien käyttömukavuuteen. Yksittäisistä tekijöistä liittyen uudistusta kaipaaviin ominaisuuksiin nousi esille erityisesti rintaliivien olkaimet – tämä liittyy sekä rintaliivien ulkonäköön että käyttömukavuuteen.

Rintaliivien ostamiseen liitetyjä kokemuksia

Osa vastaajista oli kokenut, ettei ole saanut riittävän ammattitaitoista myyjän apua rintaliiviostoksilla. Toisaalta moni vastaaja osti rintaliivinsä pääsääntöisesti vaatekaupoista, jolloin henkilökohtaista palvelua ei välttämättä edes ole aina saatavilla. Internetkaupoista rintaliivejä ei pääsääntöisesti ostettu mielellään, sovittamismahdollisuuden puutteesta johtuen. Nettikauppoja kuitenkin hyödynnettiin, varsinkin isorintaisten kuluttajien joukossa.

Pienirintaisten kuluttajien kokemuksia

Pienirintaisten kuluttajista 62% kertoo ostavansa rintaliivejä pääsääntöisesti vaatekaupoista, tämän vaihtoehdon ollessa suosituin vastaajaryhmän keskuudessa. Vain 4,8% pienirintaisten vastaajista kertoo ostavansa rintaliivejä alusvaateliikkeistä ja 9,5%

nettikaupoista. 57,1% pienirintaisista naisista ostaa uusia rintaliivejä kerran vuodessa tai harvemmin. 19% vastaajista ostaa rintaliivejä useita kertoja vuodessa ja 23,8% hyvin vaihtelevasti. Kerran kuussa tai useammin ei kerro kukaan ostavansa uusia rintaliivejä.

Kyselylomakkeen avoimissa kysymyksissä esiintyi jonkin verran kommentteja rintaliivien ostamisesta eli itse ostotilanteesta. Rintaliivien ostaminen koettiin vastausten perusteella yleisesti ottaen ei-miellyttäväksi kokemukseksi.

" – – Henkilökohtaisesti myös vihaan koko sydämeistäni rintaliivien ostoa, joten säästän jo ostamiani rintsikoita."

"Alusvaateliikkeistä en halua liivejä ostaa, koska myyjä tuo aina niin tyköistuvan mallin, joka painaa ja puristaa. Sitten myyjä sanoo, että se on juuri oikea koko ja se pitäisi ostaa. En ymmärrä, miten se voi olla oikea koko, jos liivi puristaa joka puolelta."

Keskikokoisten naisten kokemuksia

Myös keskikokoisten rintaliivien käyttäjistä suurin osa, 62,4% kertoo ostavansa rintaliivinsä pääsääntöisesti vaatekaupoista. Vain 8,5% vastaajista ilmoitti ostavansa rintaliivejä alusvaateliikkeistä ja 4,3% nettikaupoista. 43,6% vastaajista eli hieman alle puolet ilmoitti ostavansa uusia rintaliivejä kerran vuodessa tai harvemmin. 31,6% kertoi ostavansa rintaliivejä useita kertoja vuodessa. Keskikokoisia rintaliivejä käyttävien naisten vastauksissa ei mainittu suoria kokemuksia liittyen rintaliivien ostotilanteeseen.

Isorintaisten naisten kokemuksia

Isorintaisista vastaajista 39,4% kertoi ostavansa rintaliivinsä pääsääntöisesti alusvaateliikkeistä ja 29,3% vaatekaupoista. 14,1% kertoi ostavansa rintaliivejä nettikaupoista. Tässä on siis huomattavissa selkeä ero verrattuna pienempiä kokoja käyttäviin kuluttajiin. 35,4% vastaajista kertoi ostavansa uusia rintaliivejä useita kertoja vuodessa ja 37,4% kerran vuodessa tai harvemmin.

Isorintaisten naisten kokemat ostamisen haasteet liittyivät yleisesti ottaen kokojen huonoon saatavuuteen sekä valikoiman suppeuteen. Myös hinta mietitytti: moni koki rintaliivit omassa kokoluokassaan liian kalliiksi.

"Valikoima on yleensä tosi huono, siksi jos löydän jonkun sopivan mallin, tilaan sitä lisää joka kerta, kun esim. ellokselle eksyn. Kaupasta en voisi edes kuvitella löytäväni itselle sopivia rintsikoita edulliseen hintaan."

Erikoiskokoisten naisten kokemuksia

Tämän ryhmän vastaajista 64,7% kertoi ostavansa rintaliivinsä pääsääntöisesti alusvaateliikkeistä. 11,8% kertoi ostavansa rintaliivejä vaatekaupoista ja 17,6% nettikaupoista. 41,2% vastaajista kertoi ostavansa uusia rintaliivejä useita kertoja vuodessa ja 17,6% kerran vuodessa tai harvemmin.

Rintaliivien käyttömukavuuteen liitettyjä kokemuksia

Rintaliivien käyttömukavuus koostui tässä tutkielmassa monesta eri osasta. Monessa vastauksessa kerrottiin rintaliivien tuntuvan päällä tietynlaisilta – useimmiten puristavilta ja epämukavilta. Olen sisällyttänyt tähän aihealueeseen myös istuvuuteen sekä tukeen ja tukevuuteen liittyviä kokemuksia. Rintaliivien käyttömukavuuteen ja käytettävyyteen vaikuttavat myös lukuisat muut seikat: olkainten paikallaan pysymiseen liittyvät kokemukset, hakasiin ja niiden sijoitteluun liittyvät kokemukset sekä esimerkiksi rintaliivien malliin ja kupprien muotoiluun liittyvät kokemukset.

Kerron tässä luvussa eri kokoisten käyttäjien kokemuksista liittyen rintaliivien käyttömukavuuden merkityksellisyyteen sekä avaan koettuja kokemuksia liittyen rintaliivien käyttömukavuuteen. Tässä luvussa käsittelen pääsääntöisesti avoimia vastauksia kysymyksestä numero 7, koskien urheilurintaliivien käyttöä muulloin kuin liikunnan yhteydessä. Kysymyslomakkeen viimeisessä kysymyksessä kysyin kuluttajien kokemuksia liittyen rintaliiveihin yleisesti – näissä avoimissa vastauksissa on myös kokemuksia liittyen rintaliivien käyttömukavuuteen, mutta myös toiveita ja kehitysehdotuksia.

Tutkimuksessani nousi selkeästi esille rintaliivien käyttömukavuuden kokeminen heikoksi. Suuri osa vastaajista koki, että heidän käyttämänsä rintaliivit eivät tunnu päällä mukavilta. Moni vastaaja kertoikin käyttävänsä tämän vuoksi urheilurintaliivejä muulloinkin kuin urheilun yhteydessä.

Pienirintaisten kuluttajien kokemuksia

Kysymyksessä 6 kysyin, käyttävätkö naiset urheilurintaliivejä myös muulloin kuin liikunnan yhteydessä ja kysymyksessä 7 jos käyttävät, niin mistä syistä. Kysymykseen oli vastannut 17 henkilöä eli 40,5% pienirintaisten vastaajista. Kaikissa näistä 17:ta vastauksessa, yhtä lukuun ottamatta korostui fyysisen käyttömukavuuden merkitys. Myös oikean kokoisten rintaliivien löytyminen koettiin haasteelliseksi.

Käyttömukavuuteen liittyvissä kommentteissa korostui pienirintaisten istuvuus, napakkuus ja olkainten valumattomuus. Monessa kommentissa korostui urheiluliivien mukavuus verrattuna tavallisiin rintaliiveihin. Oikeaan kokoon liittyvät seikat mainittiin monesti: moni pienirintainen oli törmännyt siihen, että kuppikoko olisi sopiva, mutta ympärysmitta aivan liian pieni. Tämä asetelma toistui myös monissa isorintaisten vastauksissa, mutta toisin päin.

"Käytän kotona lähes aina urheilurintaliivejä, koska ne ovat mukavammat päällä kuin rintaliivit. Rintaliivit usein painaa johonkin kohtaan ja todella pienirintaisten minun on vaikea löytää oikeasti mukavan tuntuista tai jotain tukea antavia."

"Pienirintaisten oikeankokoisia liivejä on todella hankala löytää! Olen välillä ostanut ns. harjoitusrintaliivejä jotka on tarkoitettu varhaisteineille, mutta niistä näkyy kiusallisesti läpi. Yleensä topatut liivit jäävät kupeista liian isoksi ja pyörivät päällä, vaikka ympärysmitta onkin sopiva."

"pienirintaisten on vähemmän valikoimaa mielestäni tai sitten kaikissa on valmiiksi paksut toppaukset. Joskus haluaisin itsekin pitää ohuita pitsiliivejä mutta löydän harvoin oikean kokoisia enkä koskaan ohuita, oikeankokoisia JA tukevia. yhdistelmänä olematon. Pidän kaarituellisista liiveistä mutta usein kaaret alkavat työntyä ulospäin keskeltä ja alkavat painaa."

"minulla on hyvin outo koko ja kaikki minulle sopivat liivit kiristävät selkääni niin että en voi hengittää. jos ostan rintaliivit joissa on ismpi koko ne ovat taas liian isot minulle rintojen kohtalla"

"Minulla on pienet rinnat, sopivia liivejä todella vaikea löytää. En halua toppauksia ja ennen kaikkea haluan kyetä hengittämään rintsikat päällä. Eli kun kuppikoko on pieni, rintsikoiden rinnanympäryys on todella pieni. Ja käytän s-koon vaatteita, eli en ole mikään iso."

"– – Nyt ongelmana on usein se, että rinnanympäryksessä käytetään sekä kuminauhaasiota, että muun kankaan kaltaista osaa keskellä ja usein KAIKILLA naisilla tämä aiheuttaa sen, että kuminauhat kiristävät ihoa - kun taas kangasosuus välissä sitten näyttää makkaralta, vaikka ei todellakaan olisi makkaraa."

Keskikokoisten naisten kokemuksia

Tarkastelen keskikokoisten naisten koettuja kokemuksia rintaliivien käyttömukavuuteen liittyen tarkastelemalla kysymystä numero 7, jossa kartoitin syitä urheilurintaliivien käyttämiseen vapaa-ajalla. Keskikokoisista naisista 41% oli vastannut tähän kysymykseen. Fyysinen käyttömukavuus mainittiin perusteeksi urheilurintaliivien käytölle muulloin kuin liikunnan yhteydessä 93,7% :ssa näistä vastauksista.

"Vapaapäivinä on kivempi käyttää, koska mulla ei ole yksiäkään riittävän istuvia oikeita rintaliivejä. Ei saa suomalaisista kaupoista ympärysmittaa 65 balconettina niin usein, että löytyisi edes yhdet liivit vuodessa. En ole onnistunut löytämään mallia, joka tuntuisi mukavalta päällä ja selkä on jatkuvasti kipeä, kun liivit painavat rintalastaan ja pitää sit köyristää selkää, että pystyy olemaan. Mieluiten olisin ilman liivejä kokonaan, mutta se aiheuttaa sosiaalista pahennusta."

"– – MUKAVUUS. Ettei liivejä tarvi koko ajan säätää hieman kun liikahtaa johonkin suuntaan."

"Aina ei jaksakaan pitää mitään pystytissejä :D Mulle rintsikat on puhtaasti omaa fysiikkaa parantava funktionaalinen asuste, niillä ei kohoteta tunnelmaa makkarissa. Niiden pitää kuitenkin olla KAUNIIT mutta ehdottomasti ensisijaista on, että ne pysyvät päällä hyvin. Siksi selkään mielellään ylimääräisiä naruja yms."

"Käytän urheiluliivejä lähes aina, sillä koen ne huomattavan paljon mukavammiksi kuin perinteiset rintaliivit. Ei paina mikään rautalanka missään, mutta silti löytyy tukea ja tarvittaessa toppaustakin."

"Urheilurintaliivien kanssa ei tarvitse huolehtia vilahtelevatko rinnat esim kumartuessa. Ne toimivat kuin alustoppina. Oloni on huolettomampi niiden kanssa."

Eräs vastaaja oli myös kommentoinut rintaliivien päälle pukemisen vaivattomuuden tärkeyttä:

"vaikka vastasin en [käytä urheilurintaliivejä muulloin kuin urheilun yhteydessä] niin haluan kuitenkin ottaa hiukan kantaa urheiluliiveihin, juuri ne vaativat hiukan käytettävyyttä suunnittelua. Itse venähdysin olkapääni niitä kokeillessani...joten ostin ihan tavalliset liivit urheiluliivien sijasta. Sisareni taas ei saanut kokeilemään urheiluliivejä itse pois päältä, piti huutaa myyjä auttamaan...hänkin osti ihan tavalliset liivit joita käyttää urheillessa. Pitäisi saada tukevat, edestä kiinnitettävät urheiluliivit."

Isorintaisten naisten kokemuksia

Kysymykseen siitä, käyttävätkö naiset urheilurintaliivejä muulloin kuin urheilun yhteydessä, oli vastannut 51,5% isorintaisten naisista. 86,2%:ssa vastauksista oli mainittu fyysinen käyttömukavuus perusteluna. Vastauksissa korostui erityisesti tukevuuden ja mukavuuden merkitys, jonka urheilurintaliivien käyttö mahdollistaa. Moni isorintainen mainitsi käyttävänsä urheilurintaliivejä myös öisin – tätä ei juuri esiintynyt pienirintaisten vastauksissa.

"Käytän niitä öisin, sillä rintani kipeytyvät nukkuessa ilman minkäänlaista tukea."

"On vaikea löytää riittävän tukevia arkiliivejä isoille rinnoille. Urheiluliivit on mukavammat päällä."

"Mukavuussyistä. Isorintaiselle rintaliivien käyttö on pakollinen paha, mutta kyljet hiertyvät ikävästi päivän aikana. Sporttiliivi mahdollistaa laajemman liikkumisen ja reippaamman kävelyn (rinnat eivät pompsahda kupeista normaalissa liikkeessä) kuin normaaliliivi."

"Joskus on vaikea saada riittävän napakkaa tukea muuten. Urheiluliivit myös pitävät rinnat paremmin paikallaan, isorintaiselle se on tärkeää. Joissakin urheiluliiveissä on riittävä väli rintojen välillä, mitä taas on vaikea löytää tavisliiveistä, joita tehdään vain ihmisille, joiden rintojen välissä ei ole yhtään tilaa."

"mukavat päällä, kun eivät purista tai adista. ei kuitenkaan muotoile, joten käytän vaan kotona"

"Urheilurintaliiveissä ei ole kaaritukia, jotka painaisivat, mutta liivit ovat kuitenkin napakat ja tukevat. Urheiluliivien olkaimet eivät painu olkapäihin, eikä olilla ole mitään kovia säätömekanismia. Urheilurintaliivejä käyttäessä olo on keveä ja liivien olemassaolon voi unohtaa."

"Olen laihtunut lähiaikoina ja urheilurintaliivit ovat ainoat "oikeankokoiset" ja pidän siitä että rintani eivät ole silloin niin paljon tiellä."

Erikoiskokoisten naisten kokemuksia

58,8% ryhmään kuuluvista vastaajista vastasi pitävänsä urheiluliivejä muulloin kuin urheilun yhteydessä, ja näistä vastauksista 60%:ssa mainittiin perusteeksi käyttömukavuus.

"Niiden [urheilurintaliivien] antama tuki on miellyttävää (olen mitoitani 70l, joten mikään perusliivi ei tunnu täysin tukevalta)."

"Koska ne ovat omassa koossani mukavat ja tukevat arkipäivän askareisiin (H80)"

Rintaliivien ulkonäköön liitetyjä kokemuksia

Rintaliivien ulkonäköön liittyvien kokemusten teemoittelussa kiinnitin huomiota vastauksissa esiintyviin kommentteihin liittyen rintaliivien väreihin, materiaaleihin ja muotokieleen. Kysymysmatriisissani (kysymys 4) oli kysymyksiä myös liittyen rintaliivien naisellisuuteen sekä rintaliivien tyylin sopimisesta omaan pukeutumistyyliin. Tässä luvussa olen käsitellyt vastauksia sekä kysymyksestä numero 7 ja kysymyksestä numero 9.

Rintaliivien ulkonäköön liittyvät seikat koettiin hyvin merkityksellisiksi. Monen vastaajan kokemuksissa rintaliiveihin liittyen korostui yhtä lailla sekä käyttömukavuuden että ulkonäön merkitys.

Ulkonäköön liittyvät kommentit jakoivat mielipiteitä jopa vahvasti. Yleisesti vastauksista nousseita teemoja oli erityisesti pitsien ja toppausten määrä ja kokemusten jakautuminen – jotkut vastaajat ihmettelivät, miksi toppausta tai pitsiä on niin paljon, kun taas toiset vastaajat ihmettelivät, miksi kunnolla topattuja rintaliivejä tai naisellisia pitsiunelmia ei tahdo löytyä. Myös kokemukset värien suhteen jakoivat vastaajia: osa koki, että rintaliivien tulee nimen omaan olla värittömät ja mahdollisimman huomaamattomat – osa ihmetteli, miksi rintaliivit ovat niin huomaamattoman värisiä ja toivoi enemmän värivalikoimaa.

Pienirintaisten kuluttajien kokemuksia

Pienirintaisten rintaliivien käyttäjillä ulkonäköön liittyvistä kokemuksista nousi esille erityisesti tarjonnan suppeaksi kokeminen. Useampi pienirintainen rintaliivien käyttäjä oli kokenut, että ulkonäöllisesti monipuolisempaa tarjontaa on olemassa nimen omaan isorintaisemmille. Moni pienirintainen oli koon puolesta löytänyt sopivia liivejä lasten osastolta, mutta ei kuitenkaan kokenut niitä tyyllisesti itselleen lainkaan sopivina.

Edellisessä kappaleessa käsitelin rintaliivien käyttömukavuuteen liittyviä ominaisuuksia. Vastauksissa, joissa käsiteltiin urheilurintaliivien käyttämistä muulloin kuin urheilun yhteydessä, korostui selvästi fyysisen käyttömukavuuden merkitys, mutta myös urheilurintaliivien ulkonäköön liittyviä kommentteja nousi esille useasti.

"Urheilurintsikat ovat melko huomaamattomat vaatteiden alla."

"– Lisäksi nykyisin urheiluliivit ovat myös erittäin hyvännäköisiä."

"Urheilurintsikat ovat mukavat päällä, ja sopivat hyvin esim tietynlaisten toppien kanssa."

"Ne [urheilurintaliivit] ovat mukavat ja sopivat hyvin löysien, tummien paitojen kanssa. Myös sporttisempaan lookiin yhdistän urheiluliivit."

"Pienirintaisille on vähemmän valikoimaa mielestäni tai sitten kaikissa on valmiiksi paksut toppaukset. Joskus haluaisin itsekin pitää ohuita pitsiliivejä mutta löydän harvoin oikean kokoisia enkä koskaan ohuita, oikean kokoisia JA tukevia. yhdistelmänä olematon. Pidän kaarituellisista liiveistä mutta usein kaaret alkavat työntyä ulospäin keskeltä ja alkavat painaa."

"Koen, että pienirintaisille on tarjolla äärimmäisen vähän istuvia, toppaamattomia, neutraaleja, kauniita ja mukavia liivejä. Monista vaatekaupoista ja alusvaateliikkeistä puuttuu kokonaan kaikkein pienimmät koot, tai vaihtoehtoisesti pienimmät koot on suunnattu väri- ja kuviomaailmaltaan teini-ikäiselle asiakaskunnalle."

"ihmettelen aina miksi liivit ovat niin samannäköisiä. Eikö olkaimiin, ympäröysnauhaan tms. Todella keksitä mitään muuta kuin pitsiä ja rusetteja?"

Keskikokoisten naisten kokemuksia

Myös keskikokoisten naisten urheilurintaliiveihin liittyvissä vastauksissa esiintyi urheilurintaliivien ulkonäkö.

"– Urheilurintaliivit eivät myöskään näy vaatteiden alta, toisin kuin pitsiset tai muuten koristellut rintaliivit."

"– [urheilu-] liivien ulkonäkö sopii rennon sporttisen vaatetuksen kanssa."

"Urheilurintaliivit eivät myöskään näy vaatteiden alta, toisin kuin pitsiset tai muuten koristellut rintaliivit."

Ulkonäköön liittyvissä kommentteissa erottui hyvinkin vahvoja reaktioita. Moni vastaaja oli tuskastunut nimen omaan rintaliivien ulkonäköön liittyviin seikkoihin – moni koki, että tarjolla olevat, oman kokoiset rintaliivit ovat tylsiä tai mummomallisia.

"Useamman kilon keränneenä neitosena olen pettynyt minulle suunnattuihin liiveihin. Selkäosan tulisi olla tarpeeksi leveä, ettei liivit pureutuisi selkäläskeihin ja olkaimien kunnolliset, että olisi tukeva olo. Harmi vain, että tarjolla olevat tuntuvat olevan mummomallisia tai mahdollisimman tylsiä ja huomaamattomia. Kyllä minäkin haluan trendikkäitä värejä ja kuoseja, seksikästä pitsiä ja herkkää hörhelöä! Niin ja toppaukset! Haluan myös topattuja liivejä! Miksi ihmeessä runsaammille mitoille ei ole tarjolla edes kevyesti topattuja liivejä, saatika push uppeja? Olisi kivempi pitää topattuja liivejä esim kesätoppien kanssa, ettei nännit nöpöttäisi kankaan läpi. Tai yöelämään lähtiessä pukea seksikkäät pitsiset push upit. Valikoima tuntuu nyt olevan niin surkea, että arkena ja juhlissa käytetään samoja alusvaatteita. Pääasia kunhan vaan löytää sopivan kokoiset ja edes suunnilleen mukavat käyttäjä. :("

"Värikkäitä. Ei pastellia vaan kunnolla väriä :)"

Isokokoisten naisten kokemuksia

Isorintaisten naisten kokemuksissa rintaliivien ulkonäköön liittyen korostuivat samankaltaiset seikat, kuin pienirintaisilla naisilla, mutta toisin päin: isorintaisten naiset kokivat, että heille suunnattu tarjonta on tylsempää ja värittömämpää kuin pienirintaisille suunnattu tarjonta. Moni isorintainen nainen koki, että heille suunnatut mallit ovat "mummomallisia" ja ikävän näköisiä.

"Kaikissa on jotain härpäkettä ja pitsiä tai muuta joka näkyy paidan läpi. Siksi olen päättänyt käyttämään näitä nimenomaisia liivejä myös arkisin."

"Kaupat ovat täynnä liivejä, jotka ovat räikeän värisiä ja niissä on paljon koristeluja - tällaiset liivit loistavat aina vaatteiden alta."

"Liivien selkä-osa joskus jopa kivan näköinen, varsinkin vaatteiden, joissa on avoinanen selkä, kanssa. Isorintaisena urheiluliivit tukevat ja tuntuvat miellyttävämmältä useimmin kuin kupilliset. Lisäksi ne "litistää" isoja rintoja mukavasti, jos ei halua korostaa muotojaan."

"Tukevammat olkaimettomat rintaliivit olisivat mukavat (joskin ehkä jopa mahdottomuus). Yleisesti ottaen isompien kokojen soisi olevan muutakin kuin perusmusta, perusvalkoinen, perusnude ja mammamaiset mallit (kuten vaatekaupoissa on tuntunut usein olevan ns. isojen tyttöjen osastoilla)."

"Haluaisin enemmän tukevia (leveämpiä) olkahihnoja. Ihmettelen, miksi isorintaisten liivit ovat usein rumia "laskuvarjoja". Eikö isopovisilla ole oikeutta kauniisiin liiveihin? Oma kokoni 70 -75 G on harvinainen, kaupoista löytyy vain muutamia malleja tässä koossa, ns. marketeista tai Lindexistä ym. ei mitään. Entä miksi ne harvat liivit, joita isopovisille on tarjolla, maksavat 70 euroa tai jopa enemmän? Rahastusta niiden kustannuksella, joille hyvät liivit ovat elinehto. D-kuppiin asti kaikenmaailman mikkihiriliivejä löytyy alle 30 eurolla. Grrr."

"Miksi niissä on pitsejä ja sellaista? Miksei ole enemmän paita-ajatuksella. Tavallaan, että rintaliivejä voisi käyttää asusteen tapaan. Tai että se olisi itsessään jo vaatekappale. Nykyiset on suunniteltu jotenkin sillä ajatuksella, että ne pitää joko piilottaa tai säästää johonkin intiimiin tapahtumaan."

"Isoissa koossa ei ole kauniita malleja juuri ollenkaan minun kokoiselleni, vaan pelkästään mummomalleja. (tylsiiä mustia, valkoisia ja beigejä). Isoissa koissa pitäisi aina olla kuitenkin leveät olkaimet ja suht leveä selkäosa, ei silti tarkoita että pitää suunnitella tylsiä liivejä isoihin kokoihin."

Erikoiskokoisten naisten kokemuksia

Tämän käyttäjäryhmän kokemukset rintaliivien ulkonäköön olivat järjestään sellaisia, jotka eivät vastanneet odotuksia. Moni erikoiskokoa käyttävä nainen piti jopa utopistisena ajatuksena sitä, että heillekin voisi olla tarjolla monenlaista värivalikoimaa.

"Joskus olisi myös ihanaa saada valita erikoisemmat liivit. Romanttisempia malleja voi nykyään jo hyvällä tuurilla bongata, mutta pienemmille kohdeyleisöille suunnattuja teemaan suunniteltuja liivejä (liituraita, steampunk...) on turha kuvitella löytävänsä."

"Kokovalikoima loppuu aivan naurettavan pieniin kuppeihin valtaosassa mallistoja. Ei ihme, että moni todennäköisesti käyttää liivejä, joissa on liian suuri ympäryys ja pieni kuppi. Isot kuppikoot on usein yhdistetty isoon ympärysmittaan, full cup -malliin ja tätimäisiin kuoseihin. Tahdon neonpinkit balconette-liivit koossa 70H :D"

Muuhun pukeutumiseen välittömästi ja välillisesti vaikuttavia kokemuksia

Kyselyyni kuului myös kysymys liittyen siihen, minkälainen merkitys rintaliivien ominaisuuksilla on liittyen muiden vaatteiden käyttämiseen. Näiden vastausten analysointi täydentää edellisiä kappaleita, sillä tämän kysymyksen kommentoissa käsitellään sekä käyttömukavuuteen että ulkonäköön liittyviä seikkoja.

Kysymykseen oli vastannut 219 vastaajaa eli 79,3% kaikista vastaajista. Näistä 219 vastauksesta 84,9% mainitsi, että vaatekaapista löytyy jokin vaate, johon on vaikea yhdistää sopivat rintaliivit. Yhteensä siis kaikista 276 vastaajasta 67,3% eli yli puolet mainitsi, että vaatekaapista löytyy vaatteita, joihin rintaliivien yhdistäminen koetaan haasteelliseksi.

Tämän kysymyksen avoimia vastauksia teemoitellessa esiin nousi kolme selkeää haastetta liittyen rintaliivien yhdistämiseen muuhun vaatetukseen: avonaiset kaula-aukot ja olkaimettomat yläosat, valkoiset ja ihonmyötäiset paidat sekä juhlavaatteet. Kaikkiin teemoihin liittyi rintaliivien ei-toivottu näkyminen vaatetta käytettäessä sekä tuen puute olkaimettomia rintaliivejä käytettäessä.

Oli mielenkiintoista huomata, että osa vastaajista oli "hyväksynyt" tilanteen – muutamissa vastauksissa kerrottiin, että kaapista ei löydy vaatteita, jotka olisi vaikea yhdistää rintaliivien kanssa, mutta että rintaliivien läpi näkymisen kanssa on vain eletävä.

Pienirintaisten kuluttajien kokemuksia

"Avoselkäinen mekko, sitä ei voi käyttää rintaliivien kanssa, eli se on jäänyt kaappiin roikkumaan:/ Joskus olen sitä käyttänyt rintateippien kanssa, mutta sehän ei aja tietenkään rintaliivien asiaa."

"Kaikki olkaimettomia liivejä vaativat vaatteet ovat pienirintaisten aika mahdottomia. Olen muutoin isokokoinen ja käytän topattuja liivejä tasapainottamaan kokonaisuutta, mutta olkaimettomia topattuja ja hyvin paikallaan pysyviä liivejä ei käytännössä ole."

"Ei. [ole vaatteita, joihin on vaikea yhdistää sopivat rintaliivit] Mutta täytyy elää sen kanssa, että toppien alta näkyy rintaliivien olkaimet."

"Väljien yläosien kanssa olo on turvatumpi ja peitetympi urheilurintaliivien kanssa. Koen myös urheilurintaliivien vilahtamisen vaatteiden alta paljon sopivampana kuin tavallisten mahd. pitsihörhelörintaliivien vilahtamisen. – –"

Keskikokoisten naisten kokemuksia

"Kaikki neule- ja trikoopaidat. Topatuissa t-paitarintaliiveissä on ongelmallista liivikuppien paksu yläreuna, korostuu, jos on olkaimettomat liivit. pitsiliiveissä taas pitsin rakenne kuultaa helposti kankaasta läpi."

Muutamissa kommentteissa oli mainittu, että kyseinen henkilö ei osta lainkaan vaatteita, joihin olisi haastavaa yhdistää sopivat rintaliivit.

"Ei, sillä en osta sellaisia. Usein jää esim. kiva selkäleikkaus ostamatta koska rintaliivit näkyisivät ikävästi."

"On, mekko jossa on selkä kokonaan paljaana. Toki ratkaisujahan löytyy, mutta ne eivät ole kauhean mukavan tuntoisia päällä."

"avonainen (juhla)mekko, jonka "hiansuista" ja miehustasta vilkkuvat rintsikat. Toistaiseksi ratkaisu on ollut valkoinen tuubitoppi (ei sovi kovin hyvin tyyliin) tai korsettityyppinen kauniimpi, mutta hitusen härski. --> eli nätti mutta sellainen alusvaate joka ei leimaudu alusvaatteeksi, vaan alla olevaksi vaatteeksi, olisi loistoratkaisu."

"Montakin. Esimerkiksi hihatton mekko, jossa on osittain läpinäkyvää kangasta kaulaukon alueella (muu mekko on sweetheart-kaula-aukolla, läpinäkyvä osuus t-paita kauluksella). Tarvitsisi olla olkaimettomat (mutta en ole löytänyt tarpeeksi tukevia). Lisäksi omistan useita hieman läpinäkyviä paitoja, joista liivit eivät näy, mutta niihin kiinnitetyt rusetit ynnä muut tingeli tangelit tissien välissä hohtavat lävitse."

Isokokoisten naisten kokemuksia

Erityisesti isorintaisten naisten vastauksissa korostui olkaimettomien rintaliivien käytön ongelmallisuus – moni piti tuen määrää niissä täysin riittämättömänä.

"Olkaimeton iltapuku. Olkaimettomat rintaliivit on ollut aina murheenkryyni. Nyt kun olisi sopivat ja päällä pysyvät niin ne taas on niin jäykät ettei iltapukua saa kiinni, muuten taas pelkää rintaliivien tippuvan."

"Avoselkäiset paidat, halterneck-paidat ja mekot, toisinaan myös tiukat trikoopaidat, mutta jos rintsikat tekevät makkaroita, syytän ihan omaa ulkomuotoani. Liian löysät rintaliivit eivät tee kunniaa kenellekään, vaikka olisivatkin huomaamattomammat paidan alla. Ehkä kaipaisin hieman erilaista muotoilua, joka saisi ne "makkarat" kuriin, eli ei ainakaan liian kapeita saisi olla, tai liian vähän kangasta niissä sivuosissa (ei siis kupissa)."

"Tietenkin olkaimettomat yläosat, koska tarvitsen niin paljon tukea (käytännössä vain kunnan korsetti riittää)."

"En viitsi ostaa sellaisia, joskus tuntuu etteivät vaatevalmistajat tiedä rintaliivien olemassaolosta, kun on kuulemma etikettivirhe jos liivit näkyvät, mut sit tehdään kaulaukoista ja hihansuista sellaisia ettei ne liivit voi olla näkymättä."

"Valkoiset, ohuet paidat ovat vaikeita, koska tuntuu että rintaliivit näkyvät väkisin niiden läpi. Hankalia ovat myös vaatteet, joissa selkäosa on alhaalla tai puuttuu kokonaan (erityisesti iltapuvuissa)."

"Halterneck-iltapuku. Useimmat liivit, joiden olkaimet saa irrotettua ja kiinnitettyä niskan takaa, eivät tue rintoja riittävästi/tekevät povesta omituisen mallisen kun remmi on niskan takana."

Erikoiskokoisten naisten kokemuksia

"Koossani ei löydy järkeviä olkaimettomia liivejä, joten hellemekot ovat välillä hivenen haastavia."

6 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni päätarkoituksena oli tarkastella kuluttajien odotuksia ja kokemuksia liittyen rintaliiveihin, niiden käytettävyyteen sekä rintaliivien käyttämisen vaikutuksia muihin vaatteisiin.

Yleisenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että suomalaisten naisten kokema kuluttajakokemus rintaliiveihin liittyen on negatiivinen. Lähes jokaisen vastaajan koetuissa kokemuksissa verrattuna odotuksiin esiintyi näkemyksiä siitä, että toivotunlaisia rintaliivejä ei ole löytynyt.

Kuluttajakokemuksen ja asiakastyytyväisyyden muodostuminen rintaliiveihin liittyen koostuu hyvin monesta osasta. Tutkimukseni perusteella voin todeta, että naiset pitävät sekä rintaliivien ulkonäköä että rintaliivien käyttömukavuutta hyvin merkityksellisenä ominaisuutena. Moneen yksityiskohtaan, kuten olkainten ulkonäköön ja sijoitteluun, hakaskiinnityksiin, pitseihin tai rusetteihin kaivattiin uusia vaihtoehtoja ja enemmän valikoimaa.

Pienirintaisten naisten odotuksissa ja kokemuksissa korostuivat erityisesti odotukset rintaliivien ulkonäköön liittyen. Pienirintaisten naiset eivät koe rintaliivien tarjoamaa tukea niin oleelliseksi kuin isorintaisten kuluttajat. Monet pienirintaisten naiset kokivat, että heille suunnattu valikoima on suppeaa ja että erilaisia vaihtoehtoja on vaikea löytää. Moni oli löytänyt itselleen sopivan kokoisia rintaliivejä lasten harjoitusrintaliiveistä, mutta ei kokenut niiden ulkonäköä ja identiteettiä itselleen sopivaksi. Myös olkainten valuminen mainittiin monessa yhteydessä. Näkemyksen mukaan tämä voisi johtua siitä, että pienet rinnat eivät automaattisesti paina rintaliivien kuppeja alaspäin, joten olkaimet lähtevät helpommin valumaan.

Keskikokoisten naisten odotuksissa korostui samoja teemoja kuin pieni- ja isorintaisten naisten vastauksissa. Sekä ulkonäkö että käyttömukavuus koettiin tärkeiksi, ja moni vastaaja kaipasi uudenlaista valikoimaa rintaliivikauppoihin. Keskikokoisten naisten vastauksissa oli jonkin verran jakautuneisuutta: osa toivoi huomaamattomia rintaliivejä ja osa mahdollisimman värikkäitä.

Isorintaisten naisten vastauksissa korostuivat erityisesti käyttömukavuuteen liittyvät teemat. Isorintaisille naisille hyvä tuki on tärkeää. Moni isorintainen koki kuitenkin, että käyttömukavuuden ja tuen lisäksi rintaliiveissä saisi olla reilusti enemmän väri- ja kuosivaihtoehtoja.

Rintaliivien käyttömukavuuteen liittyi hyvin monia erilaisia ominaisuuksia. Moni vastaaja koosta riippumatta toivoi kaarituettomia, täysin pehmeitä rintaliivejä. Monista vastauksista nousi esille ajatus tavallisten rintaliivien ja urheilurintaliivien yhdistämisestä. Myös hakaskiinnitykselle toivottiin vaihtoehtoja; useassa vastauksessa oli pohdittu, voisiko kiinnitys olla selkäosan sijaan edessä.

Rintaliivien ulkonäöllä oli hyvin suuri merkitys muun pukeutumisen kannalta. Yli puolet vastaajista mainitsi, että omistaa vaateen, johon on vaikea yhdistää sopivat rintaliivit. Toiveet ja kokemukset liittyen ulkonäköön jakautuivat: osa vastaajista toivoi mahdollisimman huomaamattomia liivejä, toiset mahdollisimman naisellisia ja kolmannet räväkän värikkäitä.

Eräs mielenkiintoisimmista tutkielmasta esille nousseista huomioista oli se, että sekä pieni- että isorintaiset kokivat, että juuri toiselle käyttäjäryhmälle on olemassa enemmän ja kiinnostavampaa tarjontaa. Nämä kokemukset liittyivät ensisijaisesti ulkonäköön: pienirintaiset kokivat heille suunnatun tarjonnan suppeana ja isorintaiset heille suunnatun tarjonnan "mummomallisena". Molemmilla käyttäjäryhmillä oli selkeästi oletus, että muilla on helpompaa, koska tarjontaa on enemmän.

7 POHDINTA

Tutkimukseni oli luonteeltaan laadullista kokemuksen tutkimusta, menetelmänä aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Tutkimukseni onnistui mielestäni hyvin, sillä sain kerättyä hyvin laajasta vastausdatasta tutkimuskysymysteni kannalta olennaisia tietoja ja tehtyä näiden pohjalta johtopäätöksiä.

Käyttäjäkokemuksen ja asiakastyytyväisyyden mittaamiseen käytetty menetelmä, jossa kuluttajien odotuksia verrataan koettuihin kokemuksiin, toimi tämän tutkielman teoriana. En ole aikaisemmin tehnyt vastaavaa tutkimusta liittyen vaatetussuunnittelun tutkimukseen – eikä mahdollisesti ole kovin moni muukaan. Tutkimukseni oli hieman kokeellinen muillakin tavoin – en ole aikaisemmin tehnyt kyselylomaketta, jossa olisin tiedustellut vaatteeseen liittyviä kokemuksia. Usein kyselyissä kerätään tietoa asiakaskokemuksesta palvelun laadun näkökulmasta – tässä tutkimuksessa selvitin konkreettisia, vaatteeseen liitettyjä käyttökokemuksia. Opin prosessin aikana, että menetelmää on haasteellista täysin suoraan hyödyntää vaateen käyttökokemusten ja -odotusten arviointiin. Tutkielman edetessä huomasin, että odotetut kokemukset ja koetut kokemukset olivat käytännössä samoja asioita, tarkastelin niitä vain hieman eri näkökulmista.

Vaaketussuunnittelun tieteellinen tutkimus on kenttä, jonka historiallisessa lyhydessä on sekä etunsa että haasteensa. Vapauttavaa ja mielekästä on se, että voi tehdä "mitä vain".

Haasteeni liittyen tähän Pro Gradu -tutkielmaan oli tieteellisen menetelmän sekä teorian valitsemisessa. Vahvuuteni on käyttäjälähtöisyyden ja kuluttajakokemuksen ymmärtämisessä, mutta tieteellisen tutkimuksen tekeminen ei kuulu ydinvahvuuksiini.

Tutkimuksen tekeminen oli kaikin puolin varsin mielenkiintoista ja innostavaa, tutkimuksen kokeellisesta laadusta huolimatta. Alkuvaiheessa käytin melko paljon aikaa sopivan tutkimusongelman määrittelemiseen, mutta loppujen lopuksi sain mielestäni koottua vastausdatasta mielenkiintoisen kokonaisuuden.

Tutkielmani tekeminen osoittautui varsinaiseksi *Pandoran lippaaksi*. En osannut olettaa etukäteen, että niin paljon rintaliiveihin liittyviä, ääneen sanomattomia kokemuksia olisi tullut vastaan. Kyselytutkimukseeni saapui vastauksia aivan ennätysvauhtia. Myös johdannossa mainitsemaani Helsingin Sanomien Usko Siskoa -palstalle lähetettyä kysymystä oli verkkosivuilla kommentoitu useita kertoja ja aiheeseen oli palattu vielä seuraavalla Usko Siskoa -palstalla 24.4.2016, jossa esimerkiksi lukija Johanna Korhonen Vantaalta kirjoittaa: ”*Jatkan vielä tätä aihetta kysymällä, miksi rintaliivien olkaimet ovat liian reunassa? – Miten saisi tätä asiaa valmistajille eteenpäin, niin että he todella huomioisivat asiakkaiden toiveet?*”⁷⁶ Rintaliivit tuntuvat todella puhuttavan naisia.

Rintaliivit on yksi muotoilullisesti haastavimmista vaatekappaleista. Kun yhtälöön lisätään vielä se, että vaate ei näy päällepäin ja tuotetta käyttävät vain naiset, saadaan aihealue, josta ei mielellään puhuta enempää kuin on tarpeen. Oli häkellyttävää huomata, kuinka paljon sanottavaa naisilla oli aiheesta. Kuluttajakokemustutkimusta tehtäessä on tosin syytä muistaa, että kyselyihin vastaavat usein herkimmin juuri he, joilla on joko todella hyvää tai todella huonoa sanottavaa aiheesta. Pidän tämän tutkimuksen vastausaktiivisuutta kuitenkin poikkeuksellisenä ja päättelen, että tutkimustani voidaan pitää melko luotettavana näkemyksenä suomalaisten naisten rintaliivikokemuksista.

Halusin tutkia sitä, että mitä ominaisuuksia rintaliiveissä pidetään merkityksellisinä sekä sitä, onko rintaliivien ja hyvinvoinnin välillä nähtävissä yhteyttä. Mutta mitä tästä kaikesta tulisi ajatella, ja erityisesti – mitä sitten? Mitä seuraavaksi? Muotoilijana ja kuluttajakokemusintoilijana haluaisin tehdä tutkimuksen, jonka tuloksilla voisin suoraan kertoa, miten rintaliivien tuotekehitystä kannattaisi kehittää. Tähän voin kuitenkin tällä

⁷⁶ <http://www.hs.fi/sunnuntai/a1461295541324>

tutkimuksella vastata ainoastaan suuntaa-antavasti, tarkempaa markkina-analyysiä varten vastausdataa pitäisi käydä vielä tiheämmällä kammalla läpi.

Usein palvelun tai tuotteen laadun mittaamisessa tutkitaan ensin odotettua laatua, sitten koettua laatua ja tämän jälkeen verrataan niitä toisiinsa. Rintaliivitutkimuksen edetessä huomasin, että kokemukset ja odotukset liittyen rintaliiveihin kulkevat käsi kädessä: naiset pitivät kokemuksia pääsääntöisesti heikkoina, ja tuntuivat pitävän rintaliiveihin liitettyjä toiveita täysin ulottumattomissa olevana toiveajatteluna. Tilannehan on varsin mielenkiintoinen: aikana, jolloin asiakkaista kilpaillaan kiivaasti, löytyy markkinarako, jossa palvelun tarjoajia on merkittävästi vähemmän kuin kysyntää olisi.

Yksi tutkielmani tavoitteista ja alkuajatuksista oli selvittää, kuinka vaatteiden käytettävyyteen liittyvää asiakastyytyväisyyttä voidaan mitata. Tätä ei ole varsinaisesti juuri tutkittu, joten olisi mahdollista laajentaa tätä tutkimusta laajemmin koskemaan muitakin vaatteita.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Alasuutari, Pertti 1994. *Laadullinen tutkimus*. Vastapaino, Tampere

Ekström, Karin M (ed.) 2010. *Consumer Behaviour, a Nordic Perspective*. Studentlitteratur AB, Lund

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino, Tampere

Ewing, Elizabeth 1978. *Dress & Undress*. B.T. Batsford Ltd, Essex

Heikkilä, Tarja 2014. *Tilastollinen tutkimus*. Edita, Helsinki

Holli, Merja 2003. *Rintaliivit – Laadullinen tutkimus eri-ikäisten naisten rintaliivien tarpeesta, mieltymyksistä ja rintaliivikoosta*. Helsingin yliopisto, Helsinki

Kaartinen, Heidi 2007. *Iholla - alusasujen vaikutus hyvään oloon suomalaisen naisen näkökulmasta*. Pro Gradu -työ, Lapin yliopisto

Laine, Timo 2015. *Miten kokemusta voidaan tutkia*. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. PS-kustannus, Jyväskylä

Paussu, Tessa 2003. *Morsius- ja äitiysalusvaatteet : kuluttajien tarpeet, toiveet ja valintakriteerit*. Helsingin yliopisto, Helsinki

Perttula, Juha & Latomaa, Timo 2014 (toim.) *Kokemuksen tutkimus. IV, Annan kokemukselle mahdollisuuden*. Lapin yliopistokustannus, Rovaniemi

Saint-Laurent, Cécil 1986. *A History of Women's Underwear*. Times Editions, Singapore

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki

Siekinen, Sari 1999. *Peter Panista push-upiin : rintaliivit ja naisihanne 1950-1980-luvun Eeva-lehden rintaliivimainoksissa*. Helsingin yliopisto, Helsinki

Silen, Marianne 2014. Lomaketutkimuksen perusteet. Kurssimateriaalit, Lapin yliopisto

Steele, Valerie 2001. *The Corset: A Cultural History*. Yale University Press, London

Söderlund, Magnus 2010. Teoksessa Ekström, Karin M (ed.) *Consumer Behaviour, a Nordic Perspective*. Studentlitteratur AB, Lund

Usko Siskoa -palsta. Helsingin Sanomat 10.4.2016, C12

Varto, Juha 1992. *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Kirjayhtymä Oy, Helsinki

Internetlähteet

<https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/inside-the-economics-of-your-underwear>, luettu 18.7.2015

<https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/inside-the-economics-of-your-underwear> luettu 18.7.2015

<http://www.businessoffashion.com/articles/news-analysis/the-answer-to-a-shrinking-us-bra-market-a-brassiere-that-fits> luettu 18.7.2015

<http://www.businessoffashion.com/articles/news-analysis/the-answer-to-a-shrinking-us-bra-market-a-brassiere-that-fits> luettu 18.7.2015

<https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/victorias-secrets-goliath-lingerie-start-ups-play-david> luettu 18.7.2015

Enqvist, Elina. NAISTEN ALUSVAATTEISIIN LIITTÄMÄT MERKITYKSET JA KOKEMUKSET – Tasapainoilua mukavuuden, juhllisuuden ja eroottisuuden välillä.
<http://www.kulutustutkimus.net/nyt/wp-content/uploads/2009/11/4-EnqvistKTS2009.pdf>

Niilekselä, Lotta-Maaria 2015. *Statussymboli vai suojavaate?: Sairaanhoidtajien kokemuksia työvaatetuksensa ulkonäöstä*. Pro Gradu -työ, Lapin yliopisto
<http://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62005/gradu%20niileksela.pdf?sequence=2>

Snellman, Paula 2013. *THE BRA – en kvalitativ studie om bysthållarens utveckling under 1900-talet*. Utbildningsprogrammet för Skönhetsbranschen, Vasa
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/59481/Paula_Snellman.pdf?sequence=1

Tsaousi, Christiana 2011. *Consuming Underwear: Fashioning Female Identity*. University of Leicester
<https://lra.le.ac.uk/bitstream/2381/9393/1/2011tsaousicphd.pdf>

Uurtio, Hanna-Kaisa 2011. *KAUNISTA JA MUKAVAA Naisten alusvaatepukeutumiseen liittyvät merkitykset alusvaatemalliston suunnittelun lähtökohtana*. Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/31065/Uurtio_Hanna-Kaisa.pdf?sequence=1

http://yle.fi/uutiset/kun_rintaliivit_suomeen_tulivat_hyppiva_charleston-tanssi_oli_isopovisille_vaikea/7087546, luettu 9.4.2016

http://yle.fi/uutiset/rintaliivit_tayttavat_100_vuotta_mitka_ovat_sinun_ensimmaiset_muistosi_rintaliiveista/7090604, luettu 13.3.2015

http://yle.fi/uutiset/alusvaatebisnes_kasvaa_kohisten_aikanaan_liivejaan_esitteli_vain_madonna_nyt_sosiaalinen_media_on_taynna_rintoja/8634140, luettu 7.7.2016

http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html, luettu 16.10.2016

Journaalit

Farrell-Beck, J., Poresky, L., Paff, J. & Moon, C. (1998). Brassieres and Women's Health from 1863 to 1940. *Clothing and Textiles Research Journal* 16 (3), 105-115.

Chen, LaBat & Bye 2010 <http://www.tandfonline-com.ezproxy.ulapland.fi/doi/full/10.1080/00140130903490684>

Kysely rintaliivien käytöstä

Olen vaatetus suunnittelun maisteriopiskelija Lapin yliopistosta. Suunnittelen parhaillaan pientä rintaliivimallistoa kurssityönä. Yksi tärkeimmistä tekijöistä suunnittelutyössäni on käyttäjälähtöisyys, jonka vuoksi olen kiinnostunut kuluttajien ajatuksista rintaliivejä kohtaan. Kiitos ajastasi!

1. Mitä kuppikokoa käytät useimmiten?

- A
- B
- C
- D
- E
- F
- G
- joku muu

2. Mistä ostat rintaliivisi pääsääntöisesti?

- alusvaateliikkeistä
- vaatekaupoista
- marketista tai tavaratalosta
- nettikaupoista
- ostan monesta eri paikasta
- jostain muualta

3. Kuinka usein ostat uusia rintaliivejä?

- kerran kuussa tai useammin
- useita kertoja vuodessa
- kerran vuodessa tai harvemmin
- hyvin vaihtelevasti

4. Kuinka merkityksellisiä seuraavat ominaisuudet ovat sinulle?

1=hyvin merkityksellinen, 2=merkityksellinen, 3=jotain siltä väliltä/en osaa sanoa, 4=ei juurikaan merkityksellinen, 5=eikä ollenkaan merkityksellinen

	1	2	3	4	5
Rintaliivit tuntuvat päällä hyviltä ja mukavilta	☐	☐	☐	☐	☐
Rintaliivit eivät näy vaatteiden alta	☐	☐	☐	☐	☐
Rintaliiveissä on paljon toppausta	☐	☐	☐	☐	☐
Rintaliivit tukevat rintoja tarpeeksi	☐	☐	☐	☐	☐
Rintaliivit ovat tyyliltään naiselliset	☐	☐	☐	☐	☐
Rintaliivit sopivat omaan pukeutumistyyliini	☐	☐	☐	☐	☐

5. Toivoisitko enemmän valikoimaa tai uudenlaista muotoilua erityisesti johonkin seuraavista osa-alueista?

Voit valita useampia.

- kyllä, olkaimiin
- kyllä, rintaliivien selkäosaan/hakasiin
- kyllä, rintaliivien kuppiosiin
- kyllä, rintaliivien ulkonäköön ja yksityiskohtiin kokonaisuudessaan
- kyllä, rintaliivien käyttömukavuuteen

6. Käytätkö joskus urheilurintaliivejä muulloin kuin liikunnan yhteydessä?

- kyllä
- en

7. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, niin mistä syystä käytät joskus urheilurintaliivejä muulloin kuin liikunnan yhteydessä?

8. Onko vaatekaapissasi jokin vaate, johon on vaikea yhdistää sopivat rintaliivit?

9. Minkälaisia rintaliivejä sinä haluaisit ostaa? Ihmetteletkö kenties jotain asiaa kauppojen rintaliivivalikoimissa?
